

***Tertialrapport 2025 -
2. tertial***

~~~~~
SØNDRE LAND
KOMMUNE

Innholdsfortegnelse

1. Kommunedirektørens kommentar	3
1.2 Jobbnærvær.....	4
2. Befolkningsutvikling, økonomisk hovedoversikt og jobbnærvær	5
2.1 Befolkningsutvikling	5
2.2 Økonomisk hovedoversikt.....	5
2.3 Jobbnærvær per kommunalområde	11
3. Status økonomi for kommunalområdene og felleskapitlene	11
3.1 Tidlig innsats og familie	11
3.2 Opplæring og inkludering.....	12
3.3 Mestring og velferd	14
3.4 Lokalsamfunn	18
3.5 Stab og utvikling	20
3.6 Kommunedirektørens ledergruppe.....	21
3.7 Politisk ledelse	22
3.8 Felles.....	22
4. Oppfølging av handlingsplan	24
4.1 Samfunnsutvikling	24
4.2 Helse og mestring.....	25
4.3 Oppvekst og utdanning	29
4.4 Kultur, idrett og fritid	34
4.5 Natur, miljø og klima	35
4.6 Kommuneorganisasjonen.....	36
4.7 Oppfølging av politiske vedtak	37
8. Status investeringer og endringer i investeringsbudsjettet.....	38
8.1 Status investeringer.....	38
8.2 Forslag til endringer.....	39

1. Kommunedirektørens kommentar

Kommunedirektøren legger med dette fram tertialrapport per 31. august 2025. Gjennom tertial- og årsrapporter skal administrasjonen gjøre rede for hvordan de kommunale oppgavene er løst innenfor rammene kommunestyret har vedtatt.

Søndre land kommune har i flere år hatt merforbruk sammenlignet med opprinnelig budsjett og har benyttet fond for å finansiere merforbruket. Over tid er det ikke bærekraftig å bruke fondsmidler til finansiering av ordinær drift, samtidig svekker det likviditeten. Etter 1. tertialrapport 2025 er alle fondsmidler brukt opp. For å bygge opp fondsreserver og styrke likviditeten, må kommunen klare å levere mindreforbruk innen ordinær drift i årene som kommer. Kommunens ramme for kassekreditt ble økt fra 100 til 150 mill. i 1. tertial 2025. I andre tertial er det gjort grep for å styrke likviditeten ved bruk av KLP premiefond.

I første tertial ble det oppdaget feil ved beregning av tilskudd til ressurskrevende tjenester for 2024. Dette ga en tilleggsutfordring for kommunalområdet Mestring og velferd og områdets budsjett ble økt med 8,4 millioner kroner.

Grunnet kommunens svært anstrengte økonomi har det vært arbeidet systematisk og godt for å tilpasse driftsnivået til inntektsnivået i år. Per 2. tertialrapport viser ordinær drift et merforbruk på ca. 5 millioner kroner i tjenesteområdene, sammenlignet med revidert budsjett. Hovedforklaringer til merforbruket er økte tiltaksutgifter i barneverntjenesten og større sosialhjelpsutgifter enn budsjettet. Det arbeides videre med tiltak for å redusere merforbruket. For nærmere beskrivelse av kommunalområdene henvises det til de respektive kommunalområders egne kapitler i dokumentet.

I 1. tertialrapport var det stor usikkerhet knyttet til finansavkastningen og det ble lagt til grunn en inntektssvikt på 5 millioner kroner i 2025. Avkastningen har i 2. tertial vært mer positiv enn lagt til grunn i 1. tertial og er på ca. 13 millioner kroner per august. Det legges derfor nå til grunn at kommunen oppnår opprinnelig budsjettet avkastning på 18 millioner kroner i 2025.

Økt skatteinngang og revidert nasjonalbudsjett tilsier at kommunen i 2025 vil få omtrent 7 millioner i merinntekt sammenlignet med opprinnelig budsjett.

Søndre Land kommune har høye kostnader til pensjon. Årsaken er at kommunen har forholdsvis mange ansatte, og langt flere pensjonister (tidligere kommunalt ansatte), sammenlignet med andre kommuner av samme størrelse. Dette henger i sin tur sammen med at Søndre Land kommune fikk mange nye ansatte som følge av ansvarsreformen i 1991.

Gjennom arbeidet med budsjett har administrasjonen vurdert fordeler og ulemper ved å endre prinsipp for hvordan premieavvik og pensjon regnskapsføres. Dette retningsvalget har også vært tema i budsjettkonferansene med politisk ledelse i mai og juni. Kommunedirektøren har i årsprognosen for 2025 lagt til grunn at kommunen endrer prinsipp fra amortisering på ett år til 7 år. Den positive økonomiske effekten i 2025 er foreløpig beregnet til omtrent 33 millioner kroner, og i sin helhet foreslått avsatt til fond.

Arbeidet med omstilling og utvikling må fortsette for å få aktivitetsnivået innenfor gjeldende budsjetttrammer for 2026 og videre i økonomiplanperioden.

For nærmere beskrivelse av endring av prinsipp for amortisering henvises det til egen sak til politisk behandling samtidig med denne tertialrapport.

For 2025 forventes driften å gå med et mindreforbruk på ca. 5 mill. Dersom man holder endringene vedrørende pensjon utenom. Skatt, rammetilskudd og avkastning fra langsiktig plasseringer bidrar som nevnt positivt.

1.2 Jobbnærvær

Jobbnærværet per andre tertial 2025 var på 89,8 %. Tilsvarende periode i fjor viste et jobbnærvær på 90,8 %. Det er på det rene at nærværet er for lavt i Søndre Land kommune. Sykefraværsprosjektet som hadde oppstart i 2024, fortsetter med nye avdelinger i 2025. Det er 9 avdelinger som har deltatt i sykefraværsprosjektet i tillegg til HTV og kommunalsjefer. Det er også etablert ett tiltak som er kalt Møteplassen. Her kan ledere melde inn sykefraværssaker de trenger veiledning i. HR, NAV Arbeidslivssenter og NAV Land bemanner Møteplassen. Drøftingene er anonyme. Arbeidet med å styrke partsgruppene ute i tjenestene fortsetter med fokus på forebyggende arbeidsmiljø.

2. Befolkningsutvikling, økonomisk hovedoversikt og jobbnærvær

2.1 Befolkningsutvikling

Befolkningsutvikling første halvår

	2025 - første halvår	2024 - første halvår
Befolkning ved inngangen av kvartalet	5 597	5 587
Fødte	21	17
Døde	36	40
Fødselsoverskudd	-15	-23
Innvandring	27	12
Utvandring	9	12
Innflytting, innenlandsk	117	159
Utflytting, innenlandsk	105	85
Nettoinnflytting, inkl. inn- og utvandring	30	74
Befolkningsvekst	15	51
Befolkning ved utgangen av kvartalet	5 612	5 638

Befolkningen i Søndre Land økte med 15 innbyggere første halvår 2025. Økningen skyldes i første rekke en positiv netto innflytting. Antall fødsler var i første halvår litt høyere enn tilsvarende periode i 2024.

2.2 Økonomisk hovedoversikt

	Regnskap pr 2. tertial 2025	Periode- budsjett pr 2. tertial 2025	Avvik	Års-budsjett 2025 (inkl. endr.)	Års- prognose 2025 - avvik	Regnskap 2.tertial 2024
Tidlig innsats og familie	52 407 098	51 325 992	1 081 107	81 900 000	1 mill	56 573 803
Opplæring og inkludering	54 907 597	55 883 911	- 976 315	87 500 000	Balanse	65 025 102
Mestring og velferd	150 680 136	152 836 100	-2 155 964	222 600 000	3 mill	141 771 418
Lokalsamfunn	29 893 010	30 173 320	-280 311	50 300 000	Balanse	28 998 545
Felles	-12 574 552	-13 731 791	1 157 239	-27 500 000	12 mill	-20 141 879
Stab og utvikling	13 210 371	13 404 130	-193 759	21 000 000	1 mill	17 400 353
Kommune- direktørens ledergruppe	4 844 623	5 065 145	-220 522	8 100 000	Balanse	5 515 188
Politisk ledelse	2 763 036	3 208 962	-445 927	4 900 000	-0,2 mill.	2 792 786
Premieavvik		0	0	35 200 000	-45 mill.	0
Ordinær drift	296 131 319	298 165 769	-2 034 452	484 000 000	-28,2 mill	297 935 316

	Regnskap pr 2. tertial 2025	Periode- budsjett pr 2. tertial 2025	Avvik	Årsbudsjett 2025 (inkl. endr.)	Års- prognose 2025	Regnskap pr 2. tertial 2024
SKATTER OG RAMME- TILSKUDD	-343 087 545	-335 325 533	-7 762 012	-514 300 000	-7 mill	-316 479 425
RENTER OG FINANS	45 312 226	33 028 000	12 284 226	30 300 000	30 mill	20 662 730
SUM	-297 775 319	-302 297 533	4 522 214	-484 000 000	23 mill	-295 816 695
RESULTAT TOTALT	-1 644 000	-4 131 764	2 487 762	0	-5,2 mill	2 118 621

Skatteinntekten for året har ligget over sammenlignet med i fjor. Opprinnelig er det budsjettet med kr 98 mill. i skatteinntekter pr august. Regnskapet viser en bokført inntekt på kr. 102 millioner per august. Vi legger derfor til grunn en merinntekt på året kr 4 mill. Rammetilskuddet ligger ca. 6 millioner over budsjettet per august. Dette er i samsvar med revidert nasjonalbudsjett, hvor vi fikk tildelt kr 6 millioner mer enn i statsbudsjettet. Denne økningen er begrunnet i økte kostnader vedrørende pensjon, reduserte skatteinntekter grunnet regelendring, redusert foreldrebetaling i barnehage, kompensasjon for økt basistilskudd til fastleger, samt vekst i frie inntekter.

I opprinnelig budsjett har vi budsjettet med kr 65 mill. i vertskommunetilskudd. Basert på tilsagn fra Helsedirektoratet er tilskuddssummen kr 62 mill. for 2025. Dette utgjør en differanse på kr 3 mill. Totalt for området forventes det derfor 7 millioner i merinntekt i 2025.

I opprinnelig budsjett la vi til grunn et lavere rentenivå i 2025 enn det som er gjeldende. Dette vil kunne føre til et merforbruk på renteutgifter på lån. Snittrente på våre lån er per dagens dato 4,7 %, i budsjettet er det lagt til grunn 4,25 %. I tillegg vil den økte kassekreditte påvirke renteutgiftene. Positiv tilbakemelding er at Norges Bank reduserer rentenivået ytterligere 0,25%. Dette vil være med på at renteutgiftene reduseres, men usikkert hvilken påvirkning dette vil ha på resultatet for 2025, da rentenedgangen skjer så sent på året. Derfor legges det til grunn et merforbruk på kr 2 mill. isolert på avdrag og renter på lån.

Per utgangen av august er avkastningen på kommunens langsiktige plasseringer positive 13 millioner kroner. Opprinnelig budsjettet avkastning for året er 18 millioner kroner, revidert budsjett er kr 13 millioner. En vurdering av stresstesten viser at vi i verste fall kan få en negativ avkastning på 21 millioner kroner. Stresstesten gir et anslag på hvilken buffer vi bør ha, basert på størrelsen på våre langsiktige plasseringer, i et negativt scenario. Kommunen har ikke bufferfond til å stå imot en betydelig svikt i avkastning på de langsiktige midlene, og det er krevende å vurdere videre utvikling i forventet avkastning. Det er i årsprognosen lagt til grunn at markedet henter inn igjen mer enn det som ble lagt til grunn i 1.tertial og at det er oppnåelig å nå en avkastning på 18 millioner. Prognosen for året ender derfor på opprinnelig ramme, 18 millioner.

Siden 1.tertial har vi undersøkt hvilke fordeler og ulemper kommunen vil ha hvis vi går fra å amortisere premieavviket over 7 år istedenfor 1 år, som er dagens praksis. I all hovedsak har vi sett på virkningen fra 2026 og fremover, men i tillegg ser vi nå også på virkningen fra inneværende år. Amortisering av premieavvik handler om at vi utgiftsfører fjorårets premieavvik i årets regnskap. Hvis vi velger å amortisere over 7 år vil vi kun utgiftsføre 1/7 del av fjorårets premieavvik i årets regnskap, og resterende 6/7 delene fordelt 6 år frem i tid. Fordelene ved dette er at kommunen vil ha en positiv, men avtagende regnskapseffekt i 6 år. Det å amortisere over 7 år vil være med på å dempe svingningene i premieavviket hvert år, som vil være med på å stabilisere premieavviket, og gjøre det mer forutsigbart. I tillegg vil det være mulighet for å kunne bygge opp igjen fond ved å gå over til 7 års amortisering. Ulempen ved dette er at de 6/7 delene som ikke bokføres direkte i driftsregnskapet hvert år, vil bokføres som gjeld i balansen vår. Dette vil ha en negativ effekt på soliditeten til kommunen.

For å lese om hvordan dette vil påvirke årets regnskap se kapittel 3.8 Felles og premieavvik.

Soliditet viser kommunens langsiktige økonomiske styrke, altså hvor robust økonomien er og hvor stor del som er finansiert med egenkapital fremfor gjeld. God soliditet gir handlefrihet på lengre sikt. Likviditet handler derimot om kommunens evne til å dekke løpende forpliktelser, altså om man har nok tilgjengelige midler til å betale regninger når de forfaller. God likviditet sikrer at driften går som normalt fra dag til dag.

Kommunens likviditet har de siste årene vært under press, særlig i perioden 2022-2024, en utvikling som har fortsatt inn i 2025. Hovedårsaken er høyere driftsutgifter enn budsjettert, samt inntekter som ikke gir umiddelbar kontantstrøm, som avkastning på plasseringer og premieavvik. For å håndtere situasjonen ble det i 2022 etablert en kassekreditt på 50 mill. kroner, som i 2023 ble økt til 100 mill. Våren 2025 ble kreditten utvidet med ytterligere 50 mill. kroner. Kommunen har samtidig styrket oppfølgingen gjennom månedlige likviditetsoversikter for å sikre bedre kontroll.

For mer utfyllende informasjon om økonomi henvises det til de respektive kommunalområders egne kapitler i dokumentet.

Finans

Langsiktige plasseringer

I kommunens økonomi- og finansreglement er det definert rammer for langsiktige plasseringer. Disse er som følger:

	Maksimal	Minimal	Normal
- Bankinnskudd/pengemarkedsfond	85 %	15 %	20 %
- Obligasjoner/obligasjonsfond	75 %	20 %	40 %
-Obligasjoner - høyrente	15 %	0 %	10 %
Sum rentebærende midler	100 %	55 %	70%
Garanterte produkter	20 %	0 %	0 %
Eiendom	10 %	0 %	0 %
Hedgefond/ alternative investeringer	10 %	0 %	0 %
SUM eiendom/ alt.investeringer	20 %	0 %	10 %
- Norske aksjer/fond	10 %	0 %	8 %
- Utenlandske aksjer/fond	20 %	0 %	12 %
Sum aksjer/aksjefond	25 %	0 %	20 %

Tabellen under viser markedsverdi og avkastning pr 31.08.2025, fordelt på de ulike aktivaklassene:

Aktivaklasse	Markedsverdi	Resultat hittil i år
Bankinnskudd/pengemarked	83 742 379	2 439 382
Obligasjoner - investment grade	113 082 398	5 576 788
Obligasjoner – høyrente	22 254 679	1 720 077
Sum rentebærende investeringer	219 079 456	9 736 247
Eiendom	15 273 192	-101 807
Alternative inv /hedgefond/garanterte	0	0
Sum alternative investeringer	15 273 192	-101 807
Norske aksjefond	7 589 100	943 682
Globale aksjefond	0	0
Aksjer – Aktiv forvaltning	66 281 309	2 453 299
Sum aksjefond	73 870 409	3 396 981
Sum alternative + aksjefond	89 143 601	3 295 173
Totalt	308 223 057	13 031 420

Som vist i tabellen er avkastningen per 31.08 på positive 13 millioner kroner, dette er en gledelig utvikling siden 1.tertial. Det er verdt å merke seg at årets første måneder, særlig januar og februar, viste en positiv utvikling med god avkastning i aksjefondene og obligasjonsfondene. Imidlertid var mars og april preget av svake resultater, hovedsakelig grunnet økt usikkerhet i markedene knyttet til varslede tollsatser fra USA. Mai måned og sommermånedene har vært gode avkastningsmessig. Det er samtidig viktig å understreke at

resultatet for aksjefondene så langt består av urealiserte gevinster og tap – eiendelene er altså ikke solgt, men har hatt endringer i markedsverdi.

I juni valgte vi å selge oss ut av obligasjonsfond med totalt 15 millioner, og investerte dette i DNB eiendomsfond. Vurderingen som ble gjort i forbindelse med dette, handler om at vi så at avkastningen de siste årene på disse fondene ikke hadde vært så gode som vi ønsker, og at vi så på det som en mulighet til å differensiere investeringene våre enda bedre enn vi har gjort til nå. Det er et bevisst valg at vi har investert i eiendomsfond og ikke enkeltstående eiendommer, da vi ser at dette kan ha en større risiko ved seg enn et eiendomsfond, hvor risikoen er spredt på flere eiendommer. Dette resulterer i at vi ligger på allokering på 5% i eiendom.

I løpet av 2. tertial har flere av obligasjonene vi tidligere har investert i nådd forfallsdato og dermed blitt innløst. Når obligasjoner forfaller, får vi hovedstolen tilbakebetalt. Normalt ville vi reinvestert disse midlene i nye obligasjoner, men markedet har i denne perioden ikke tilbudt et tilstrekkelig antall attraktive eller passende obligasjoner å kjøpe. Resultatet er at kapitalen i større grad har blitt stående som bankinnskudd i påvente av nye investeringsmuligheter.

Tabellen under viser andelen av de forskjellige aktivaklasser, målt opp mot hva som er definert i økonomi- og finansreglementet:

Aktivaklasse	Markeds-verdi	Alloker- ing	Min. alloker- ing	Normal alloker- ing	Max alloker- ing	Ramme- krav
Bankinnskudd/ pengemarked	83 742 379	27,2 %	15 %	20 %	85 %	~
Obligasjoner - Investment grade	113 082 398	36,7 %	20 %	40 %	75 %	~
Obligasjoner - høyrente	22 254 679	7,2 %	0 %	10 %	15 %	~
Sum rentebærende investeringer	219 079 456	71,1 %	55 %	70 %	100 %	✓
Eiendom	15 273 192	5,0 %	0 %	0 %	10 %	✓
Alternative inv /hedgefond/garanterte	0	0,0 %	0 %	0 %	10 %	✓
Sum alternative investeringer	15 273 192	5,0 %	0 %	10 %	20 %	✓
Norske aksjefond	7 589 100	2,5 %	0 %	8 %	10 %	✓
Globale aksjefond	0	0,0 %	0 %	12 %	20 %	✓
Aksjer – Aktiv forvaltning	66 281 309	21,5 %				
Sum aksjefond	73 870 409	24,0 %	0 %	20 %	25 %	✓
Sum alternative + aksjefond	89 143 601	28,9 %	0 %	30 %		✓
Totalt	308 223 057	100 %				

Som tabellen viser, er plasseringene innenfor de definerte grenseverdiene i kommunens økonomi- og finansreglement. Rammekravene på bankinnskudd/pengemarked ligger noe over det som er å anse som normal-allokering, mens høyrente obligasjoner og investment grade-obligasjoner ligger noe under normal allokering. Årsaken til dette er beskrevet over i forbindelse med forfall av obligasjoner og innløsning av dette.

Lånegjeld

Lånegjeld fordelt på långiver:

Långiver	Beløp
Sertifikatlån (Nordea)	83 500 000
Kommunalbanken	294 729 616
KLP Kommunekreditt	253 308 510
Husbanken	74 005 716
Sum lån	705 543 842

Rentesikring

	<i>Fastrente:</i>	<i>Betingelser:</i>	<i>Utløpsdato:</i>
Kommunalbanken	20 500 000	2,36 %	02.02.2026
Kommunalbanken	122 500 000	2,41%	22.01.2030
KLP Kommunekreditt	43 333 330	4,51 %	18.06.2029
KLP Kommunekreditt	40 000 004	4,51 %	18.06.2029
KLP Kommunekreditt	42 221 663	4,52 %	15.11.2027
KLP Kommunekreditt	9 499 999	4,18 %	15.01.2029
Total fastrente	278 054 996		

Refinansieringsrisiko (sertifikatlån):			
Nordea	39 000 000		
Nordea	44 500 000		
Totalt	83 500 000		

Som tabellen viser er 278 mill. rentesikret, av en total lånegjeld på 705,5 mill. Dette tilsvarer en sikringsgrad på 39,4 %. Etter økonomi- og finansreglementet vårt skal en tredjedel av total lånegjeld være sikret, og vi er godt innenfor dette kravet. En del av rentesikringene er gjort mens rentenivået lå på et lavt nivå. Nivået på rentene har som kjent steget de siste årene, og det ligger en forventning om at rentenivået fremover i tid skal fortsette å reduseres.

Sertifikatlån er en kortsiktig finansiering med særlig gunstige rentebetingelser. Dagens sertifikatlån forfaller i utgangspunktet i sin helhet hver 6. måned, men praksis er å refinansiere hele lånet hvert halvår, med mulighet for én årlig nedbetaling.

2.3 Jobbnærvær per kommunalområde

	Pr 2. tertial 2025	Pr 2. tertial 2024	Pr 2. tertial 2023
Tidlig innsats og familie	90,1 %	91,7%	87,2%
Opplæring og inkludering	89,4 %	92,1%	96,2%
Mestring og velferd	88,2%	88,7%	86,0%
Lokalsamfunn	92,8 %	92,6 %	95,3 %
Stab	90,1%	94,4%	94,6%
Utviklings- og rådgivningsstab	92,5%	92,7%	89,4%
Kommunedirektørens ledergruppe	92,7%	95,1%	99,5%
TOTALT pr 2. tertial:	89,8%	90,8%	89,3%

Tabellen viser en liten nedgang i jobbnærværet sammenlignet med per 2.tertial 2024. Det er stor variasjon mellom de ulike avdelingene.

For mer utfyllende informasjon om jobbnærvær henvises det til de respektive kommunalområders egne kapitler i dokumentet.

3. Status økonomi for kommunalområdene og felleskapitlene

3.1 Tidlig innsats og familie

Økonomi

	Regnskap pr 2. tertial 2025	Periode- budsjett pr 2. tertial 2025	Avvik	Års-budsjett 2025 (inkl. endr.)	Års- prognose 2025	Regnskap 2.tertial 2024
Totalt	52 407 098	51 325 992	1 081 107	81 900 000	1 mill	48 675 077

Årsprognosen for kommunalområdet viser et forventet merforbruk på om lag 1 mill. kroner.

Innen barnevernet har merforbruket økt siden 1. tertial. Prognoserapporten for 2. tertial fra Gjøvik og Land barnevern viser et merforbruk på 4,4 mill. kroner. Hovedårsaken er økte utgifter til statlige institusjonsplasser samt noe høyere kostnader knyttet til fosterhjem.

En stor del av merforbruket i barnevernet blir dekket inn gjennom mindreforbruk i andre tjenester.

Helsesykepleiertjenesten har et forventet mindreforbruk på 1 mill. kroner som følge av vakanser knyttet til langtidsfravær og rekrutteringsutfordringer. I tillegg gir bortfall av driftstilskudd til Land

Montessoribarnhage i andre halvår en innsparing på 1,7 mill. kroner. Barnhageområdet har også et

mindreforbruk på om lag 0,7 mill. kroner, hovedsakelig som følge av vakanser og reduserte vikarutgifter i vårhalvåret. Samlet sett tilsier prognosen et merforbruk på 1 mill. kroner for kommunalområdet.

Usikkerhet og risiko

Rapporten fra Gjøvik og Land barnevern peker på usikkerhet knyttet til mulige merkostnader ved innføring av nytt fagsystem og økte vikarutgifter.

Videre ligger utgiftene til enkeltvedtak i barnehage an til å stige i kommende periode, og det er usikkert om dette kan håndteres innenfor tildelte budsjettrammer.

Når det gjelder Land Montessoribarnehage, er barna plassert i Hov og Svingen barnehage. Dette har ført til en mindre utvidelse i Svingen. Økt barneantall på en avdeling gjør det nødvendig med omorganisering av arealbruken. Det totale kostnadsbildet på de bygningsmessige endringene gir en merutgift på kr. 230 000.-, og det er usikkert om dette kan dekkes innenfor de økonomiske rammene.

Nærvær

	Mål 2025	Pr 2.tertial 2025	Pr 2.tertial 2024	Pr 2. tertial 2023
Totalt	92,5 %	90,1 %	91,7 %	87,2 %

Samlet fravær i kommunalområdet pr 2. tertial er 9,9 %, noe som er en nedgang fra forrige rapportering. Flere avdelinger har hatt et stabilt og gledelig lavt sykefravær over tid. Det arbeides samtidig målrettet med tiltak og støtte i avdelinger med høyt fravær, og også her registreres en positiv nedgang.

Delegerte vedtak

Tjeneste	Antall søknader	Antall innvilget	Antall avslått	Kommentar
Spesialpedagogisk hjelp barnehagene	8	8	0	Barnehagelovens § 31
Styrket barnehagetilbud	1	1	0	Barnehagelovens § 37

3.2 Opplæring og inkludering

Økonomi

	Regnskap pr 2. tertial 2025	Periode-budsjett pr 2. tertial 2025	Avvik	Års-budsjett 2025 (inkl. endr.)	Års-prognose 2025	Regnskap 2.tertial 2024
Totalt	54 907 597	55 883 911	-976 315	87 500 000	Balanse	65 025 102

Prognosen tilsier balanse for 2025.

Det bokførte mindreforbruket etter 2. tertial på 976 315 kroner tilskrives i hovedsakelig Land Flyktningetjeneste. Her er antall bosettinger lavere enn opprinnelig budsjetter. Opprinnelig ble det budsjettet med å bosette 55 flyktninger for 2025. Per 2. tertial er det bosatt 16 flyktninger i Søndre Land. Utgiftene til introduksjonslønn og andre driftsutgifter blir med det lavere enn budsjettet. Når det gjelder samlet sett for skolene, ligger det i år her ikke an til et merforbruk.

Usikkerhet/risiko:

Det er fortsatt en usikkerhet knyttet til følgende momenter, som kan endre det økonomiske resultatet for året:

- Sykefravær. Sykefraværet må reduseres framover slik at vikarutgifter holdes lavt.
- Bosetting av flyktninger. Ankomsten av flyktninger utgjør en usikkerhetsfaktor. Det handler om hvor mange flyktninger vi faktisk får bosatt i løpet av året, samt alders-sammensettingen av disse.
- Voksenopplæringa på Sølve og tilskuddet til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Færre elever, enn opprinnelig budsjettet vil gi oss mindre inntekter/tilskudd enn forutsatt. Det er fortsatt usikkerhet knyttet til bosettingsaktiviteten utover høsten.
- Gjesteelever i andre kommuner. Det kan påløpe ekstra utgifter knyttet til gjesteelever i andre kommuner, da det meldes om flere plasseringer fra barnevernet.

Nærvær

	Mål 2025	Pr 2. tertial 2025	Pr 2. tertial 2024	Pr 2.tertial 2023
Totalt	92,5%	89,4	91,6	93,5

Nærværet for kommunalområdet viser en nedgang, sammenlignet med de to foregående år etter 2. tertial. På tross av dette er det gledelig å registrere at det høye sykefraværet på skolene nå viser en nedadgående tendens. På kommunalområdet har Fryal skole/SFO deltatt i sykefraværprosjektet.

Delegerte vedtak

Tjeneste	Antall søknader	Antall innvilget	Antall avslått	Kommentar
Norskundervisning for voksne	23	23	0	Integreringsloven kap. 6 og Opplæringsloven §18-2
Individuelt tilrettelagt opplæring	24	24	0	Opplæringslovens kap. 11
Særskilt språkopplæring	39	39	0	Opplæringslovens § 3-6 og 3-7
Fritak for opplæringsplikten	0	0	0	Opplæringslovens § 2-2
Permisjon fra undervisning i inntil 2 uker	45	45	0	Opplæringslovens § 2-2

Elevenes skolemiljø. Tiltak mot mobbing.	6	6	0	Opplæringslovens § 12-3
Spesialundervisning for voksne	0	0	0	Opplæringslovens § 18-2 og 19-6
Bytte av skole	0	0	0	Opplæringslovens § 2-6

3.3 Mestring og velferd

Økonomi og nærvær

	Regnskap pr 2. tertial 2025	Periode- budsjett pr 2. tertial 2025	Avvik	Årsbudsjett 2025 (inkl. endr.)	Års- prognose 2025	Regnskap 2.tertial 2024
Totalt	150 680 136	152 836 100	-2 155 964	222 600 000	3 mill	141 771 418

Oppsummert forventes det et merforbruk på 3 millioner i 2025, sammenlignet med revidert budsjett. Sammenlignet med opprinnelig budsjett forventes det et merforbruk på 11,4 millioner kroner.

Mestring og velferd har vært i omorganisering og strukturendrings prosesser de siste to år og det har blitt gjennomført flere tiltak for å optimalisere drift og ha bærekraftige tjenester nå og i fremtiden.

Budsjettrammen for Mestring og Velferd innebærer et omstillingsbehov på 8,6 mill. kroner i 2025, sammenlignet med innmeldt budsjettbehov. I tillegg ble det ved gjennomgang av tilskudd ressurskrevende tjenester med revisor, avdekket feil i Momentums beregning av tilskudd. Inntektsført tilskudd i 2024 er kr. 18 mill., det riktige beløpet skulle vært 8,6 mill. Det innebærer at regnskapet for 2024 burde vært kr. 9,4 mill. dårligere. Konsekvensen er at dette blir utgiftsført i 2025 og kommunalområdet fikk derfor styrket rammen med kr. 8,4 mill. etter første tertial. Basert på erfaring fra 2024, kan estimatet på 10 mill. inntekt for ressurskrevende brukere i 2025 være estimert for høyt og dette medfører da et usikkerhetsmoment i forhold til prognose for året.

Økonomisk sosialhjelp (inkludert flyktninger) viser et avvik i Søndre Land. Prognosen tilsier et merforbruk på over 5,6 millioner kroner i 2025. Utviklingen skyldes i hovedsak økte utbetalinger til livsopphold og boutgifter, samt høy bosetting av flyktninger. Nav Land opplever, i likhet med andre kontorer nasjonalt, økte utgifter til økonomisk sosialhjelp. Dette henger sammen med høyere levekostnader, økte boutgifter og statlige endringer i satser fra januar 2025, der barnetrygd ikke lenger regnes som inntekt. Driften av Nav-kontoret viser et lite mindreforbruk på 0,1 millioner.

Det økte antallet bosatte flyktninger har også stor betydning for, og legger press på, både økonomi og saksbehandlingsskapasitet. Samtidig tar det tid å bygge en felles kultur mellom lokasjonene, noe som påvirker utviklingen av enhetlig praksis og kvalitet.

Nav Land viderefører innsatsen for å få flere i arbeid og redusere antallet personer som lever på stønad. Dette gjøres gjennom kvalifiseringsprogrammet, tett oppfølging og samarbeid med næringslivet, Karrieresenter Innlandet og psykisk helse. Ungdomssatsingen står sentralt, og ressurs-teamet på tvers av kommunene bidrar i oppfølgingen av unge under 30 år.

Det er gjennomført befarings- og fysisk sikring ved lokasjonene, ledet av støtte-teamet i Direktoratet for arbeid og velferd. Dette bidrar i kvalitets- og sikkerhetsarbeidet.

Alle avdelingsledere har gjennomgått sine budsjetter og arbeidet systematisk med å identifisere muligheter for innsparing. Det er god økonomisk kontroll i avdelingene, og det er gjennomført flere tiltak som blant annet verdistrømsanalyser for å sikre god ressursbruk. Samtidig har det oppstått uforutsette forhold som har medført overforbruk i noen avdelinger. Blant annet har økte matvarepriser og andre prisjusteringer ført til merkostnader som det ikke var mulig å forutse i budsjettprosessen i fjor. Avdelingene vil fortsette å ha fokus på kostandskontroll og effektiv ressursutnyttelse, samtidig som det arbeides med tiltak for å nå balanse i hver avdeling. Kommunalområdet har og tilførte prosjektmidler til prosjekt samarbeid med mental helse (kr. 300 000). Disse midlene blir brukt innværende år.

Miljøarbeidertjenesten 1 er i prosess med å iverksette flere tiltak som økt bruk av velferdsteknologi og optimalisering av drift, for å minske meldt merforbruk per 2. tertial. Avdelingens utfordringer er å få rekruttert nok fagfolk med god kompetanse til å dekke opp ledige stillinger. Dette gjelder også flere avdelinger i MOV, og det jobbes med å se på ulike tiltak i forhold til rekruttering, arbeidstidsordninger, heltidskultur og økt nærvær.

Hver avdeling har jobbet målrettet med tiltak i forhold til sykefravær, bruk av overtid og reduisering av vikarutgifter. En ser likevel en stor usikkerhet i forhold til dette tiltaket da flere avdelinger har høyt legemeldt fravær og utfordringer med å skaffe nok ansatte til spesielt helg og natt med rett kompetanse.

Ved Rognlia ble en boenhet (8 plasser) for heldøgns omsorgstjenester midlertidig stengt for 2025, som et økonomisk tiltak for å tilpasse drift i forhold til økonomiske rammer. Tiltaket var lagt inn med helårseffekt, men ble ikke gjennomført før mars. Det er usikkerhet om tiltaket videreføres i 2026. Dette må sees i sammenheng med en økning i antall eldre med ulike sammensatte behov for tjenester.

Mindreforbruket på fellesområdet i kommunalområdet og i andre avdelinger vil sannsynlig kunne dekke opp andre avdelingers merforbruk. Mye av merforbruket innen NAV vil dermed kunne dekkes av andre avdelinger. Det vil være krevende for kommunalområdet å iverksette ytterligere tiltak for å dekke inn meldt merforbruk.

Mindreforbruket er vakanser hvor det ikke er leid inn vikar eller ikke fått tak i vikar, planlagte tiltak som er blitt forsinket og ansettelser som ikke er iverksatt før i høst.

Felles for alle avdelinger er at det arbeides med tidlig innsats, og at de lavere trinn på den helhetlige innsatstrappen aktivt benyttes for å forebygge økt bruk av de øverste trinnene. Generelt ser man en økning i behov for tjenester, både praktisk bistand og helsehjelp. Dette henger sammen med økning i den eldre befolkning, men også hos yngre med ulike sammensatte behov.

Det er også jobbet med felles lavterskel tiltak som mestringsgruppe for mennesker med KOLS i samarbeid med Nordre Land.

Nærvær

	Mål 2025	Pr 2. tertial 2025	Pr 2. tertial 2024	Pr 2. tertial 2023
Totalt	92,5 %	88,2 %	88,7%	86 %

Jobbnærværet er 88,2 % i MOV, som fortsatt er under målsettingen 92,5 %. Per nå ligger korttidsfraværet (< 16 dager) på 1 %, mens legemeldt fravær er på 10,8 %. Flere avdelinger deltar i sykefraværprosjektet og alle avdelinger jobber systematisk med ulike tiltak for å forbedre nærværet. Blant annet prøves funksjonsvurdering av ansatt som står i fare for sykemelding eller er sykemeldt, i samarbeid med leder. Denne vurderingen tas med til lege før konsultasjon for å evaluere den ansattes muligheter til å forbli i arbeid helt eller gradert.

Delegerte vedtak

Sakstype	Antall søknader	Antall innvilget	Antall avslått	Kommentar
Pleie og omsorg i institusjon	46	25	2	Gjelder både tidsbegrenset opphold og langtids plass Ved opphold < 2 uker avsluttes saken uten vedtak
Dagplass institusjon	0	0	0	
Omsorgsbolig tilrettelagt heldøgnsomsorg	18	4	3	4 personer har trukket søknaden
Bemannet bolig	2	1	0	Ny sakstype, gjelder boliger med bemanning som drives av miljøarbeider tjenesten og psykisk helse. Tidligere var det boligkomiteen som behandlet disse søknadene. TOK har siden mai 2025 ansvar for saksbehandling av disse boliger.
Helsehjelp i hjemmet	26	20	0	
Dagaktivitetstilbud	11	6	4	Gjelder alle typer dagaktivitetstilbud inklusiv det lovpålagte tilbud til personer med demens.
Praktisk bistand	23	13	4	

Psykisk helse	43	34	0	Flere søker følges opp med lavterskeltilbud
Avlastning barn (under 18 år)	2	1	1	
Omsorgsstønad	3	3	0	
Avlastning i institusjon (Voksne)	8	4	0	
Avlastning utenfor institusjon (voksne)	0	0	0	
Rettighet til transport til og fra avlaster-stedet	0	0	0	Ved tildeling av avlastning kan det søkes transport fra og til avlaster-stedet
Trygghetsalarm	19	13	0	
Støttekontakt	6	3	3	
BPA	0	0	0	
Barnekoordinator	0	0	0	Ved anmodning om barnekoordinator avgjør TOK om lov vilkår er oppfylt
IP koordinator	0	0	0	
Rehabilitering og habilitering utenfor institusjon	10	7	0	Gjelder; søknader rehabilitering utenfor institusjon, tverrfaglig rehabilitering av bruker med ROP-lidelse utenfor institusjon, og tjenesteyting på Hov Nordre.
Utenom HO loven:				
Ledsagerbevis	8	5	2	

Misforhold mellom antall søknader og sum antall søknader og antall innvilget/avslått, kan skyldes:

- Søknaden er mottatt i tertial 1, men behandles i tertial 2.
- Søknader ikke behandlet fordi søker har trukket søknaden, søker trenger en annen type tjeneste enn det er søkt om, følges opp med lavterskel tilbud o.l.

3.4 Lokalsamfunn

Økonomi og nærvær

	Regnskap pr 2. tertial 2025	Periode- budsjett pr 2. tertiat 2025	Avvik	Års- budsjett 2025 (inkl. endr)	Års- prognose 2025	Regnskap 2.tertiat 2025
Totalt	29 893 010	30 173 320	-280 311	50 300 000	Balanse	28 998 545

Budsjettrammen for lokalsamfunn innebærer et omstillingsbehov på 4 millioner kroner i 2025, sammenlignet med innmeldt budsjettbehov.

Kommunalområdet rapporterte et forventet mindreforbruk på 1,5 millioner i 1. tertialrapport 2025. Budsjettrammene er derfor redusert med 1,5 millioner i 2025. Basert på status etter 2. tertial og planer for resten av året, tilsier årsprognosen balanse sammenlignet med revidert budsjett. Sammenlignet med opprinnelig budsjett forventes det et mindreforbruk på 1,5 millioner. Det påpekes at det er usikkerhet om årsprognosen spesielt knyttet til selvkostføringer ved årets slutt.

Driftsbudsjettet til kommunalområdet er både i 2024 og 2025 belastet med utgifter knyttet til utbedringer etter ekstremværet Hans, og tilskuddsmidler/skjønnsmidler som stort sett utligner disse utgiftene.

Som vanlig er det usikkerhet knyttet til strømudgifter, som avhenger av strømpris og forbruk. Hittil i år har det vært ca. 1 grad varmere, sammenlignet med tilsvarende periode i 2024. Strømforbruket har derfor hittil i år vært ca. 7,5 % lavere sammenlignet med tilsvarende periode i 2024. I tillegg bidrar energi-effektiviseringstiltak til lavere strømforbruk. I 2025 er 75 % av forventet strømforbruk sikret, resten i spot/markedspris. Sikringsprisen i 2025 er høyere enn sikringsprisen i 2024. Videre er spot/markedspris ca. 31 % høyere i år enn i samme periode i 2024, noe som medfører at kommunen har betalt over 50 % høyere strømpris hittil i år, sammenlignet med tilsvarende periode i 2024. I tillegg har nettleien vært ca. 12 % høyere hittil i år sammenlignet med tilsvarende periode i 2024. I sum har dette medført at strømudgiftene er over 1 millioner høyere hittil i år sammenlignet med samme periode i 2024, med det legges til grunn at man kommer innenfor budsjett i 2025.

Inntekter fra konsesjonskraft er noe høyere enn budsjettet, siden strømprisen er høyere enn lagt til grunn. Sammenlignet med 2. tertial 2024 er inntektene fra konsesjonskraften ca. 0,15 millioner høyere i 2025.

Det har videre vært noe mindre vintervedlikehold enn budsjettet, grunnet kort og mild vinter. Det er også usikkerhet knyttet til når vinteren starter i høst. Videre har det vært noe mer vedlikehold av kommunale boliger enn budsjettet hittil i år, men vedlikeholdet justeres ned i 3. tertial for å holde budsjettet. Leieinntekter kommunale utleieboliger er noe over budsjett. Det legges derfor til grunn økonomisk balanse for bygg og vedlikehold i 2025.

Innenfor selvkostområdene vann, avløp og renovasjon forventes det økonomisk balanse eller noe mindreforbruk i 2025. Det legges derfor til grunn et mindreforbruk i avdeling for Teknisk drift i 2025.

Innenfor avdeling for Brann og feiing er det noe merforbruk, som skyldes noen flere oppdrag enn budsjettet. Spesielt gjelder dette to større utrykninger hittil i år.

Innenfor avdeling Arealforvaltning er det lavere aktivitet innen byggesak og oppmåling enn budsjettet. Det er gode tømmerpriser som bidrar til merinntekter innen kommuneskogen. Totalt forventes det økonomisk balanse i 2025 for Arealforvaltning med forbehold om at forhandlinger knyttet til veterinærtjenester finner sin løsning.

Innenfor avdelingen Renhold forventes det tilnærmet økonomisk balanse, mens det for Kultur/IKT forventes et lite mindreforbruk.

Som oppfølging av budsjettvedtaket for 2025 har kommunalområdet fulgt opp utredninger knyttet til investeringsetterslep, organisering av vaktmestertjenesten og kommunale boliger. Utredningen ferdigstilles ifm. fremleggelse av kommunedirektørens budsjettforslag.

Kommunalområdet er ansvarlig for å følge opp investeringsprosjektene i kommunen. Viktigste investeringsprosjekter i 2025 er gjennomføring av flomsikring Hov. For nærmere beskrivelse av investeringsprosjekter, se eget kapittel.

Nærvær

	Mål 2025	Pr 2.tertial 2025	Pr 2. tertial 2024	Pr 2. tertial 2023
Totalt	95,0 %	92,8 %	93,9 %	93,7 %

Tallene er basert på per 2. tertial 2025 og viser en nedgang i jobbnærværet sammenlignet med tilsvarende periode i 2023 og 2024.

Det er spesielt innen avdelingene Brann og feiing, Bygg og vedlikehold, samt Teknisk drift som har hatt lavt jobbnærvær grunnet flere langtidssykemeldinger.

Det er generelt høyt jobbnærvær i de andre avdelingene. Spesielt fremheves avdelingene Renhold og Arealforvaltning med henholdsvis et jobbnærvær på 99,1 % og 98,4 %.

Basert på status per 2. tertial vurderes det som lite sannsynlig at målet om et jobbnærvær på 95 % i 2025 er oppnåelig for kommunalområdet.

Delegerte vedtak

Tjeneste	Antall nye søknader	Antall tildelt bolig	Antall på venteliste	Antall avslått	Kommentar
Kommunale utleieboliger	30	19	0	10	Det er for tiden 4 ledige boliger i Hov. I tillegg er det i Hov Nordre 5 ledige hybler. Fal/Halmrast: 1 bolig Odnos: 8 ledige boliger
Hovlihaen borettslag, selveierleiligheter	1	4	6	0	Det er solgt 4 selveierleiligheter til og med 2 tertial.

Kulturskolen har per dags dato ca. 140 elever i kulturaktiviteter. I tillegg har Søndre Land skolekorps ca. 15 musikanter i korpset. Kulturskolen har en venteliste med 33 barn/unge som ønsker seg inn på fag i kulturskolen. Per dags dato er alle individuelle plasser fylt opp og vi har kun ledige plasser på gruppetilbud. Kulturskolen har primæropptak på høsten, men løpende inntak hele året ved ledig kapasitet. Barneteateret har ca. 30 på venteliste.

Innenfor arealforvaltning og teknisk drift rapporteres delegerte vedtak fortløpende til formannskapet og er av denne grunn ikke tatt inn i tertialrapporten.

3.5 Stab og utvikling

STAB	Regnskap pr 2. tertial 2025	Periode-budsjett pr 2. tertial 2025	Avvik	Års-budsjett 2025 (inkl. endr)	Års-prognose 2025	Regnskap 2.tertial 2024
HR og økonomi	9 904 373	9 922 971	-18 598	15 600 000	Balanse	9 420 525

UTVIKLING	Regnskap pr 2. tertial 2025	Periode-budsjett pr 2. tertial 2025	Avvik	Års-budsjett 2025 (inkl. endr)	Års-prognose 2025	Regnskap 2.tertial 2024
Felles utv. og rådgiver	3 305 998	3 481 159	-175 161	5 400 000	1 000 000	7 706 666

Hr/lønn og økonomi

Avdelingen Økonomi er i balanse i forhold til budsjett pr. 2. tertial, og det forventes at dette vil være situasjonen også på årsbasis. Avdelingen HR og lønn er i balanse per 2.tertial 2025. Begge avdelinger har områder med merforbruk. Spesielt kan nevnes lisenser og dataprogrammer som Visma, WinTid. Grunnet mindreforbruk blant annet på bedriftshelsetjenesten, rapporteres det totalt sett balanse på områdene.

Felles utviklings- og rådgiverstab

Avdelingen har per 2. tertial et regnskap på 3,30 mill. kroner, mot et budsjett på 3,48 mill. kroner. Dette gir isolert sett en positiv differanse på 175 000 kroner. Budsjettet er imidlertid flatt periodisert gjennom året, og en nærmere gjennomgang viser at avdelingen har et krevende budsjettbilde som ikke gjenspeiles i tertialresultatet.

Det er fortsatt betydelig usikkerhet knyttet til juridiske bistand i forbindelse med utvikling av næringsarealer. Flere søknader om ekstern finansiering er nå avklart; enkelte har fått innvilget støtte, men en relativt stor andel er avslått. Det er lite som tilsier at det vil være mulig å hente tilstrekkelige eksterne midler i årets siste måneder. Dette innebærer en forventet svikt i inntekter fra ekstern finansiering på om lag kr. 0,2 mill. netto, og kr. 0,4 mill. totalt for året.

Partnerskapsmidlene er for lavt budsjettet i 2025 grunnet ny avtale med Gjøvikregionen Utvikling. Anslagsvis beløper dette seg til 0,48 millioner i 2025.

Samlet peker prognosen mot et merforbruk for 2025 i underkant av én million kroner. Det iverksettes tiltak på drift og gjennomgang av avtaler for å begrense merforbruket, men det er lite som tyder på at dette alene vil være tilstrekkelig for å balansere budsjettet.

Nærvær

HR/lønn og økonomi

	Mål 2025	Pr 2.tertial 2025	Pr 2.tertial 2024	Pr 2. tertial 2023
Totalt	92,5 %	90,1%	94,4%	94,6%

Tallene er ikke helt sammenlignbare grunnet en omorganisering som ble gjort i 2024.

Felles utviklings- og rådgiverstab

	Mål 2025	Pr 2.tertial 2025	Pr 1.tertial 2025	Pr 2. tertial 2024
Totalt	92,5 %	92,5 %	92,7%	91,2%

3.6 Kommunedirektørens ledergruppe

KOMMUNE-DIREKTØRENS LEDERGRUPPE	Regnskap pr 2. tertial 2025	Periode-budsjett pr 2.	Avvik	Års-budsjett 2025 (inkl. endr)	Års-prognose 2025	Regnskap 2.tertial 2024

		tertiat 2025				
Totalt	4 844 623	5 065 145	-280 311	8 100 000	Balance	-5 515 188

Grunnet rekruttering av ny kommunedirektør var det ett årsverk mindre enn budsjettet frem til 1. juni 2025. Utgiftene til rekruttering av kommunedirektør er belastet dette ansvarsområdet. I sum medførte det at budsjettrammene ble nedjustert med 0,3 millioner i 1. tertialrapport. Per 2. tertial viser regnskapet et mindreforbruk på nesten 0,3 millioner sammenlignet med revidert budsjett og et mindreforbruk på nesten 0,6 millioner sammenlignet med opprinnelig budsjett. Tradisjonelt er det på slutten av året behov for å utbetale kompensasjonsdager, som det ikke har vært mulighet for å ta ut i feriedager. På denne bakgrunn vurderes årsprognosen til økonomisk balance.

3.7 Politisk ledelse

POLITISK LEDELSE	Regnskap pr 2. tertial 2025	Periode- budsjett pr 2. tertiat 2025	Avvik	Års- budsjett 2025 (inkl. endr)	Års- prognose 2025	Regnskap 2.tertiat 2024
Totalt	2 763 036	3 208 962	-445 927	4 900 000	-0,2 mill	2 792 786

Budsjettrammene ble nedjustert med 0,3 millioner i 1. tertialrapport grunnet mindreforbruk innen områdene råd, utvalg og politisk ledelse. Per 2. tertial viser regnskapet et mindreforbruk på ca. 0,4 millioner sammenlignet med revidert budsjett og et mindreforbruk på nesten 0,7 millioner sammenlignet med opprinnelig budsjett. Alle utgifter knyttet til valggjennomføringen er ikke belastet regnskapet enda, samt at det også forventes å være noe etterslep knyttet til møtegodtgjørelse. Årsprognosen er derfor anslått til et mindreforbruk på 0,2 millioner sammenlignet med revidert budsjett.

3.8 Felles

FELLES	Regnskap pr 2. tertial 2025	Periode- budsjett pr 2. tertial 2025	Avvik	Års-budsjett 2025 (inkl. endr)	Års- prognose 2025	Regnskap pr 2.tertiat 2024
Totalt felles	-12 574 552	-13 731 791	1 157 239	-27 500 000	12 mill	-20 141 879

Under dette området blir det ført en del felleskostnader, integreringstilskudd knyttet til flyktninger, lønns- og budsjettreserve og avregning pensjon.

I opprinnelig budsjett ligger det en forutsetning om at kommunen skal ta imot 55 flyktninger i 2025. Så langt er det anmodet om mottak av 35 flyktninger. Det legges til grunn at mottak av færre flyktninger vil redusere inntektene, men også utgiftene.

Det er satt av totalt 8 millioner kroner til å dekke årets lønnsoppgjør. Både sentralt og lokalt lønnsoppgjør er gjennomført. Beholdningen på kr 8 millioner er tilstrekkelig til å dekke årets lønnsoppgjør.

Det er fortsatt knyttet noe usikkerhet til årets pensjons- og trygdeoppgjør. Pensjonsutgiftene budsjetteres med en fast prosentsats på de ulike kommunalområdene, mens den endelige avregningen føres på fellesområdet når tallene foreligger mot slutten av året. En viktig usikkerhetsfaktor har vært om kostnadene knyttet til ny AFP-ordning og særaldersgrenser skulle tas med i pensjonskostnadene for 2025. Etter føringer i revidert nasjonalbudsjett er det nå avklart at disse kostnadene skal inngå i regnskapet for 2025. Som nevnt tidligere i rapporten er noe av denne kostnaden dekket opp av tilføringer i revidert nasjonalbudsjett.

I tillegg har gode resultater i KLP ført til at eierkommunene har fått tilbakeført sin andel av overskuddet. For Søndre Land kommune ble det i 2024 tilbakeført 54 millioner kroner til premiefondet i KLP. Samlet har premiefondet nå en verdi på om lag 83 millioner kroner, før bruk av premiefond vedtatt i 1.tertial. Som nevnt tidligere i rapporten, har vi undersøkt effekten av å gå over til amortisering av premieavviket over 7 år istedenfor 1 år, som er dagens praksis. Her er det viktig å se området *Felles* og området *Premieavvik* under ett.

Uavhengig om man går over fra 1 års amortisering til 7 års amortisering, har ikke det noen innvirkning på avregningen på pensjonen. Regnskapseffekten dette vil ha på Felles-området er et merforbruk på kr 4 millioner. Det er i revidert budsjett budsjettet med kr 7 millioner i inntekt (da basert på 1 års amortisering). Her vil det da bli en negativ effekt på kr 11 millioner.

I sum er årsprognosen for fellesområdet på 12 millioner kr i merforbruk, siden budsjettreserven på 3 millioner er ubrukt.

PREMIEAVVIK	Regnskap pr 2. tertial 2025	Periode- budsjett pr 2. tertial 2025	Avvik	Årsbudsjett 2025 (inkl endr)	Års- prognose 2025	Regnskap 2. tertial 2024
Totalt	0	0	0	35 200 000	-45 mill.	0

Premieavviket er forskjellen mellom innbetalt premie og beregnet pensjonskostnad hvert år. Dette blir bokført som en inntekt det året premieavviket gjelder for, og utgiftsført året etter. Det er denne prosessen som kalles amortisering. Premieavviket må også sees i sammenheng med pensjonsavregningen ved årets slutt, se avsnittet over.

Alternativ 1 - gå over til 7 års amortisering (målt mot revidert budsjett).

Effekten dette vil ha på premieavviket 2025 er kr 10 mill. i inntekt. Her er det i revidert budsjett budsjettet med kr 35,2 mill. i utgift (da basert på 1 års amortisering). Ved 7 års amortisering vil det imidlertid være en positiv effekt på kr 45 mill.

Alternativ 2 – beholde praksis med 1 års amortisering (målt mot revidert budsjett).

Effekten dette vil ha på premieavviket 2025 er kr. 28 mill. i utgift. Det er i revidert budsjett budsjettert med kr 35,2 mill. i utgift (da basert på 1 års amortisering). Ved 1 års amortisering vil det imidlertid være en positiv effekt på kr 7,2 mill.

Ved å gå over til 7 års amortisering vil det gi et en foreløpig beregnet positiv effekt på kr. 33 mill. i 2025. Å fortsette med 1 års amortisering vil gi et merforbruk på kr 4,3 mill. i 2025.

Kommunedirektøren legger til grunn at effekten av å gå over til 7 års amortisering av premieavviket, i sin helhet avsettes på fond i 2025. Derfor er det lagt til grunn en avsetning til fond med 33 mill.

For nærmere beskrivelse av endring av prinsipp for amortisering henvises det til egen sak til politisk behandling samtidig med denne tertialrapport.

4. Oppfølging av handlingsplan

4.1 Samfunnsutvikling

Boligutvikling

Utbyggingsavtalen mellom Søndre Land kommune og Nordbolig om gjennomføring av utbyggingen på Grettejordet med fremdriftsplan for byggetrinn 1 er klar og legges fra til politisk behandling i 4. kvartal 2025.

Hovli eldresenter/Hovlibakken er nå i en prefase før fullskala forprosjekt. Vi har mottatt 500 000 til videre prosjektutvikling fra fylkeskommunen, 300 000 til forprosjekt klimaberegninger samt 620 000 i spillemidler til istandsettelse av livsynsåpent seremonirom. Dette skaper god framdrift, men vi ser at tempoet totalt sett må senkes i takt med bevilgninger ifbm den totale finansieringen av forprosjektet. Dette kan gi god uttelling mht tidlig inkludering av alle faggrupper og framtidige beboere, som har stor betydning for utviklingen av bærekraft på alle nivå.

Arbeidet med ny boligpolitisk plan har oppstart i 4. kvartal, men hovedarbeidet vil gå utover i 2026, og henge sammen med øvrig arbeid og prosjekter på området. Deltakelse i fylkeskommunale nettverk (Bo-Di og Boligsosial velferd) samt dialog med Husbanken ivaretar framdrift og kompetanseutvikling i dagens boligsituasjon. Arbeidet i Boligstrategisk lederforum, hvor interkommunale virksomheter er inkludert, sikrer forankring internt på øverste ledernivå samt tverrfaglig kompetanse. Kommunen er invitert til å delta i "Aktiv Voksen"-prosjektet, som vil bidra inn i boligutviklingsarbeidet. I første runde direkte på økonomisiden med full dekning av en 20% ressurs. Kommunedirektøren vil komme tilbake med en mer detaljert orientering i løpet av høsten.

Næringsutvikling

Raufoss Industripark Vest på Hasvalsætra og nytt næringsareal (kommuneplanens arealdel N1 med vedtatt utvidelse), er under kvalifisering av aktører og flere står på vent.

Øystadmarka Solkraftverk Energeia har fått fastsatt utredningsprogram hos NVE, men konsesjonssaken er fremdeles ikke ferdigbehandlet. Endret avtale om landleie med Søndre Land kommune er sluttbehandlet og klar for signering.

Kraft er viktig, og Statnett har fått konsesjon fra NVE og startet byggingen av Skyberg transformatorstasjon høsten 2024.

Bredbånd

Bredbåndsprosjektet ble i hovedsak avsluttet i 2024. Gjenstående adresser ble tilkoblet innen 1. juni 2025, og prosjektet er avsluttet.

“Fram i skoa”

Søndre og Nordre Land kommuner har fått innvilget kr 940.000 i skjønnsmidler fra Statsforvalteren til det interkommunale prosjektet Fram i skoa i 2025. Målet med prosjektet er å gi alle i gruppa 18-24 år som per i dag står uten utdannings- eller arbeidstilbud, et tilbud som kan hjelpe dem inn i arbeidslivet, og i tillegg styrke det forebyggende arbeidet for gruppa 16-18 år. For Søndre Land kommunes del kan “Fram i skoa” sees på som en fortsettelse og videreutvikling av arbeidet som blant annet har vært drevet gjennom Folkehelse Søndre Land 2025. I 2025 er hovedfokus i prosjektet å sikre en overføring av resultater fra prosjektet og inn i ordinær drift fra januar 2026. Videre jobbes det aktivt med å bygge opp samarbeid med private og offentlige bedrifter og virksomheter. Disse er avgjørende partnere i arbeidsinkluderingen.

4.2 Helse og mestring

Status handlingsplan

I kommuneplanens samfunnsdel er det overordnede målet beskrevet:

Søndre Land sine innbyggere skal oppleve trygghet, tilhørighet og mestring gjennom hele livet. Det skal satses på helsefremmende og forebyggende arbeid for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død. Innbyggerne skal leve selvstendige liv, oppleve mestring i hverdagen og ha tilgang til helhetlige, effektive og virksomme helsetjenester til riktig tid. Kommunen skal sikre bærekraftige helsetjenester som er rustet for framtida.

Under følger en oversikt over ny aktivitet som har foregått i perioden for å oppnå målsettingene.

Alle avdelinger har jobbet med implementering av helhetlig innsatstrapp som et arbeidsverktøy. Verktøyet benyttes for å skape mest mulig nytteverdi for innbyggeren innen rammen av fag, folk og penger. Helhetlig innsatstrapp skal vise grad av inngripen i innbyggerens liv, jo høyere trinn jo mer inngripen. Kommunen vil bruke helhetlig innsatstrapp som en strategisk modell for styring og kommunikasjon. Helhetlig innsatstrapp er en oversikt over tilbud og tjenester i lokalsamfunnet og i kommunen. Alle innbyggere er en del av innsatstrappen, på ett eller flere trinn. Innsatstrappen legger vekt på forebyggende arbeid som skjer i kommunen. En helhetlig planlegging av alle tjenesteområder i kommunen som styrker de lavere trinnene i trappen, kan bidra til å utsette, og i noen tilfeller føre til at det ikke er behov for, ressurskrevende kommunale helse- og omsorgstjenester.

Bærekraftige tjenester

Det har i perioden vært gjennomført strukturendringer i tjenesten ved at avdelingen psykisk helse er samlokalisert på Hovlitunet og bofelleskapet i Framnesvegen er opprettet for mennesker med rus og

psykiske utfordringer. Ved å samle tjenester på Hovlitunet har dette medført at en oppnår mere robuste fagmiljø og større fleksibilitet når fagfolk samles under et tak. Det har blitt jobbet intensivt i tjenestene med kompetansehevende tiltak og faglig utvikling for å styrke tjenestene.

Sølv og rehabiliteringsavdelingen har et samarbeidsprosjekt, *Inkluderende jobbdesign*, som startet i oktober 2024. Prosjektet innebærer at omsorgsassistentene fra Sølv skal utføre profesjonsnøytrale oppgaver på Hovlitunet. I Norge står helse- og omsorgssektoren overfor store utfordringer med økt arbeidsbelastning og behov for effektiv ressursutnyttelse. Ved Hovlitunet utfører sykepleiere og annet helsepersonell mange oppgaver som ikke krever helsefaglig utdanning. Dette reduserer tiden de kan bruke på pasientomsorg. Samtidig finnes det mange i samfunnet som, til tross for uførhet, har arbeidskapasitet og et ønske om å bidra. Evaluering frem til nå er at dette er et vann-vinn-prosjekt for alle parter.

Pårørendeundersøkelse I-variant er gjennomført. Den viser at avdelingene er gode på at pårørende får en kontaktperson, men at en har forbedringsområder på å tilby faste samtaler hvert år, samt bedre muligheter til å finne svar på kommunens hjemmeside. Det er iverksatt tiltak på begge forbedringspunkter. Bjørkelunden har invitert inn til pårørende kafe som et godt tiltak.

Tidlig inn i alle aldre

Avdeling for fysio, ergo og friskliv har flere tilbud etter prinsippet tidlig inn i alle aldre. Sterk og stødiggruppen, et gruppetreningsprogram for eldre, er et viktig forebyggende tilbud. De organiserer også innkjøp og salg av småhjelpemidler etter selvkostprinsippet, for å gjøre hjelpemidler mer tilgjengelige for innbyggerne. Avdelingen har i samarbeid med Nordre Land startet opp med mestringskurs for mennesker med KOLS/Astma. De bidrar og i samarbeid på tvers av kommunale avdelinger både i forhold til helsestasjon, i svangerskapskurs og 4 mnd gruppe, men og mot skole.

Forebyggende hjemmebesøk er viktig tilbud til alle innbyggere som fyller 75 år inneværende år. Hensikten med samtalen er å forberede alderdommen, og avdekke eventuelle hjelpebehov i et forebyggende perspektiv. Dette er og et viktig tiltak i tidlig innsats da planlegging av egen alderdom kan starte tidlig.

Hverdagsrehabilitering

Det er innhentet mye positive erfaringer fra flere brukere. Testresultater viser at brukere som får hverdagsrehabilitering, opplever en følelse av økt mestring og tilfredshet, samtidig som de får økt fysisk funksjonsnivå. Brukerne setter sine egne mål for treningen, og mange mål er rettet mot økt trygghet i aktiviteter som øker selvstendighet og minsker behov for andre kommunale tjenester. Dette synliggjøres gjennom måling av antall tjenestetimer.

Mestring i daglige gjøremål (COPM) økte hos de aller fleste. De har hatt som mål å klare å gå trapp, dusje på egenhånd, trygg og selvstendig forflytning inne/ute, sosial deltakelse, stelle i hagen. Fysisk funksjon (SPPB) viste bedring hos alle ved avslutning ved testing og klinisk blikk. Økning i fysisk funksjon kan øke brukerens egne krav til egen fungering, noe som kan forklare at enkelte kan score seg dårligere på mestring i daglige gjøremål (COPM), samtidig som de har en signifikant økning i fysisk funksjon etter mottatt hverdagsrehabilitering (SPPB).

Det var totalt seks brukere som avsluttet en hverdagsrehabiliteringsperiode fra mai til august 2025. Av disse seks ble to henvist fra fastlege, to henvist fra pårørende, en fra avdeling rehabilitering og behandling og en fra kommunal fysioterapeut. Av disse seks brukerne er det en som ikke er med i resultatberegningen

da vedkommende ikke klarte å score egne mål (COPM) ved oppstart. Kartlegging og observasjon under hverdagsrehabiliteringsperioden avdekket varig behov for oppfølging grunnet kognitiv svikt. Under perioden ble det iverksatt tiltak på et lavt nivå, som har bidratt til at brukeren i større grad klarer å nyttiggjøre seg av egne ressurser, samtidig som at brukeren blir ivaretatt av helsetjenesten på de områdene bruker selv ikke mestrer. Ved avslutning av hverdagsrehabilitering klarte bruker å score egne mål (COPM), hadde økning i fysisk funksjon (SPPB) og rapporterte om bedre livskvalitet.

Gjennomsnittsberegningen viser ikke nedgang av tjenestetid per bruker i 2. tertial. Grunnen til dette er at en av de som ikke hadde tjenester fra før startet opp med dagtilbud en gang i uken for å bidra til økt aktivitet og sosial deltakelse. Av de tre som hadde tjenester fra før har en et uendret bistandsbehov, en klarer en seg nå uten tjenester og den tredje har stor nedgang i tjenestetid etter gjennomført hverdagsrehabilitering.

I hverdagsrehabilitering møter vi regelmessig brukere som har en svikt i fysisk og/eller kognitiv fungering som krever en form for langvarig oppfølging som strekker seg videre etter hverdagsrehabiliteringsperioden er over. Nedgang i tjenestetid er derfor ikke alltid fasiten på et godt forløp. Ved å kartlegge og sette inn tiltak tidlig kan flere klare å være mest mulig selvstendig med minst mulig inngripen i eget liv, i tråd med helhetlig innsatstrapp. Dersom forebygging og enkle tiltak i tidlig fase ikke hadde blitt satt inn, ville flere av disse sannsynligvis fått behov for omfattende helse- og omsorgstjenester på et høyere nivå.

Totalt for kommunalområdet	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer, hverdagsrehabilitering	2025	2. tertial 2024	2. tertial 2025	
Fysisk funksjon målt i SPPB - endring i poengsum fra start til avslutning (gj.snitt)	>1	1,8	2,5	
COPM – økning av brukers opplevelse av utførelse av aktivitet fra start – slutt gj.snitt)	>2	4,3	4	Bruker scorer fra 1-10 ved oppstart og det samme ved avslutning
COPM – økning av brukers opplevelse av tilfredshet – endring fra start – slutt (gj.snitt)	>2	3,8	4,7	Bruker scorer fra 1-10 ved oppstart og det samme ved avslutning
Gj.snitt tjeneste tid per bruker ved start		3,4	1,7	
Gj.snitt tjeneste tid per bruker i hverdagsrehabiliteringsperioden		5,4	3,6	
Gj.snitt tjenestetid per bruker ved avslutning		1,9	2,2	

Forklaring til tabellen:

SPPB er en fysisk test av balanse og beinstyrke, som utføres av fysioterapeut, ergoterapeut og/eller sykepleier både ved oppstart og avslutning av hverdagsrehabilitering. En positiv endring i denne betyr at brukers fysiske funksjon har blitt bedre.

COPM er et kartleggingsredskap hvor bruker selv setter opp mål for sin hverdagsrehabiliteringsperiode, og scorer sin opplevelse av utførelse og tilfredshet knyttet til disse målene. Positiv endring her betyr at bruker har en subjektiv opplevelse av bedret funksjon og tilfredshet knyttet til målene.

Tjenestetid inkluderer helsehjelp i hjemmet, praktisk bistand, dagtilbud, psykisk helse og individuell oppfølging av ergoterapeut og fysioterapeut.

Stryket lederkompetanse

Det har i andre tertial vært fokus på forebygging og oppfølging av sykefravær, håndtering av personal saker gjennom opplæring og veiledning og fokus på aktive partsgrupper i alle avdelinger. Ledergruppen har og jobbet med psykologisk trygghet, deling av kompetanse og erfaring på tvers. Tverrfaglig samarbeid har vært et fokusområde både innad kommunalområdet, men og på tvers av kommunalområder. Flere har styrket lederkompetanse i innovasjon og i andre aktuelle tema for å være fremtidsrettede ledere.

Fokus på Innovasjon og optimalisering av drift

Avdelingene har også i andre tertial jobbet med implementering av helhetlig innsatstrapp og regionale tildelingskriterier i alle avdelinger. For ansatte har det blitt gjennomført brann/slukke øvelse, samt øving på evakuering av brukere. En har og jobbet med å økt opplæring av ansatte i forhold til å styrke deres fagkompetanse og for å opparbeide robuste fagmiljø. Det er gjennomført kartlegging av oppgaver og verdistrømsanalyser ved Mat 1 og Bjørkelunden. Dette for å øke handlingsrommet og optimalisere drift. Flere avdelinger har tatt i bruk årsturnus i sine avdelinger som gir både ansatt og arbeidsgiver en rekke fordeler som forutsigbarhet, effektiv ressursbruk, stabilitet og kontinuitet og redusert administrasjon

Kommunalområdet deltar og aktivt inn i arbeidet med felles anskaffelse av EPJ (elektronisk pasientjournal) i innlandet. Totalt 44 av 46 kommuner er med i dette samarbeidet. Det har meldt seg fire tilbydere som det jobbes videre med hvor målet er å lande kontrakt i desember.

Velferdsteknologi

Alle avdelinger har et tydelig fokus på å prøve ut og ta i bruk velferdsteknologiske løsninger som kan bidra til økt selvstendighet og mestring hos brukerne. Målet er økt selvstendighet og mestring, forebygge mer inngripende tiltak og redusere bemanning der dette er faglig og etisk forsvarlig.

Videre har Mestring og velferd jobbet med å bytte til digitale nøkkelbokser, for å øke sikkerheten på tjenesten, men og øke fleksibiliteten ved deling av oppdrag på tvers av soner.

Der er inngått felles regional kontrakt for velferdsteknologisk plattform i Gjøvik regionen. Dette gir et godt grunnlag for samordning og kompetansedeling mellom kommunene. Imidlertid har det oppstått utfordringer knyttet til at valgt leverandør ikke klarer å oppfylle kontraktfestede krav. Dette har ført til forsinkelser i implementering og bruk av nye løsninger. På sikt vil den regionale tilnærmingen likevel gi

betydelige gevinster, blant annet gjennom felles innføringsløp, deling av erfaring og dokumentasjon, og raskere håndtering av eventuelle hindringer.

Kommunen har også hatt fokus på tiltak for å motvirke skolefravall. Det er blant tatt i bruk flere AV1 Robot enheter til utprøving i skolene noe som har vist seg til å være nytte for elever som er hindret fra å delta aktivt på skolen i perioder.

I samarbeid med spesialisthelsetjenesten har tjenestene brukt digital oppfølging til brukere, som bruk av hodekamera ved sårbehandling. Denne muligheten er nå satt opp på Hovlitunet opp mot legesenter og skal straks tas i bruk. Dette medfører mindre belastning på brukere som slipper å forflytte seg til legesenter eller spesialisthelsetjeneste.

4.3 Oppvekst og utdanning

I kommuneplanens samfunnsdel og økonomiplanen for perioden 2025-2028, uttrykkes følgende mål for "Oppvekst og utdanning" (kommunalområdene "Tidlig innsats og familie," TIF og "Opplæring og Inkludering", OI): *Barn og unge i Søndre Land kommune skal ha en trygg, sunn og utviklende oppvekst som gjør at alle får et godt voksenliv med deltakelse i samfunns- og arbeidsliv.*

Under følger en oversikt over aktivitet innenfor de konkrete delmålene som er satt for å oppnå målsettingen innenfor oppvekst og utdanning.

Handlingsforløp for bedre tidlig innsats (BTI)

Søndre Land kommune har en styrket innsats overfor barn og unge gjennom ulike tiltak. Samarbeid på tvers av kommunalområder og tjenester er en forutsetning for å lykkes med dette arbeidet. Vår BTI-modell/handlingsveileder; "Et helhetlig handlingsforløp for tidlig innsats" er etablert (fra 2024) som system i organisasjonen, med tilhørende ressurslenker og vedtaksmaler. Det er lagt ned et betydelig arbeid for å få systemet virksomt i hverdagen, og det blir gjort justeringer i takt med utprøving i praksis. Handlingsforløpet er inspirert av BTI-modellen (Bedre Tidlig Innsats), som er utarbeidet av Helsedirektoratet og Barne,- ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) for å sikre gode oppvekstsvilkår for alle.

Systemet er et felles rammeverk for alle som jobber med barn og unge. Modellen beskriver konkret et anbefalt forløp som alle ansatte skal jobbe etter. Dette bidrar også til en tydeliggjøring i samarbeidet med eksempelvis barnevernet og BUP. Handlingsforløpet skal bidra til at det blir enklere for foreldre å søke hjelp og støtte i forhold til eget barn/ungdom.

Helhetlig innsatstrapp

BTI og Handlingsveilederen må sees i sammenheng med implementeringen av helhetlig innsatstrapp i kommunen. Her er målet å jobbe systematisk med å styre aktivitet og omfordele økonomi fra de høyeste trinnene i trappen til mer egenmestring og forebyggende tiltak på de nedre trinnene. For å lykkes med dette, er det avgjørende med samarbeid på tvers av kommunalområder og tjenester. Dette er en arbeidsform som har høyt prioritet innenfor oppvekst og utdanning.

Bygge laget rundt barn og elever, tiltak knyttet til ungt utenforskap

- Etableringen av kommunalt skolemiljøteam
- Kompetanseløftet for spesialundervisning og inkluderende opplæring: Samlinger sammen med Nordre Land (PPT). Høgskolen i Innlandet har et hovedansvar for prosessen og det faglige rundt satsingen. PP-tjenesten er en sentral aktør i satsningen, og systemarbeidet ut mot barnehage og skole skal styrkes.
- Prosjektet "Psykisk helse barn og unge"
- Prosjektet "Fram i skoa"

Implementering av nytt læreplanverk og ny opplæringslov, rammeplan SFO

Pågående operasjonalisering av ny læreplan. Utprøving av metoder som bygger opp under inkluderende opplæring og fellesskapende didaktikk.

Noen sentrale, pågående tiltak knyttet til følgende tema:

- Vold, trusler og krenkelser i skole og barnehage
- Fellesskapende og inkluderende praksis
- Begynneropplæring, lesing og leseforståelse
- Overgang barnehage – skole. Overgangslærer som sentral aktør, sammen med pedagoger i barnehage og skole. Veiledning fra Universitetet i Innlandet.
- Ufrivillige skolefravær - Hva vet vi, og hva kan vi gjøre?
- COS barnehage fordypning/veiledning opp mot personalet

Kommunen og den enkelte skole og barnehage mottar jevnlig veiledning og bistand fra Universitetet i Innlandet. Veiledningen består i hovedsak av lederstøtte og i å videreutvikle kapasitet til å drive et kontinuerlig utviklingsarbeid. Dette skal bidra til praksisendringer og effektivisering av nytt planverk.

Tidlig innsats og intensiv opplæring: Sikre skolens plikt til intensiv opplæring for elever på 1. - 4. trinn, som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving og regning.

Timeplanfestet del av grunnressursen på skolene til styrking i 1.-4. klasse. Gjennomføring av lesekurs og klasselesekurs.

Gode erfaringer så langt med forsøk på ny praksis og lekbaserte metoder i 1. og 2. klasse.

Universitetet i Innlandet bidrar med veiledning, og overgangslærerordningen har vært sentral i utviklingsarbeidet.

Regionale kompetansetiltak. Dekomp for skole og Rekomp for barnehage.

Skolen har etablert tiltaket "ressurslærer i egen organisasjon"; dedikert medarbeider som skal fungere som endringsagenter på skolene og bistå skolens ledelse med gjennomføringskraft i utviklingsarbeidet. Det er gjennomførte veiledningsøkter fra Universitetet i Innlandet for skolelederne med mål om bistand i å utvikle skolen som en "lærende organisasjon" og bygge kapasitet for å drive kontinuerlig med utvikling av egen praksis. Innfasingen av fagfornyelsen i skolen fortsetter.

I Rekomp for barnehage er ledelse av et trygt og godt barnehagemiljø et sentralt tema. Pedagogiske ledere og styrere har deltatt på regional fagdag der temaet denne perioden har vært ledelse og tilrettelegging av gode lekemiljøer. Mellomarbeid som er tilknyttet Rekomp er grunnlag for utviklingsarbeid i den enkelte barnehage. Universitetet i Innlandet bistår også ut i den enkelte barnehage som en del av det regionale kompetansetiltaket. To av barnehagene deltar, og mottar lederstøtte som skal styrke tema- og prosjektarbeid i barnehagedriften.

Videreutdanning: "Kompetanse for kvalitet". Nasjonal satsing som legger til rette for kompetanseheving for lærere i relevant fag. Stipend og vikarordning.

Fem lærere deltar innenfor denne ordningen inneværende skoleår og en barnehagelærer deltar på studiet i spesialpedagogikk.

"Språk er lek" i barnehagene og etterutdanning for språk - og leseveiledere.

Prosjekt "Språk er Lek" startet høsten 2024 og hadde som mål å styrke barnas språk - og lekeferdigheter. Satsningen tok utgangspunkt i Språksenteret ved UIS sitt materiell "Språkløyper". PP – og logopedtjenesten, biblioteket og rådgiver oppvekst har utarbeidet undervisningsopplegg for de barnehageansatte på bakgrunn av dette. I evalueringen ved 2. tertial meldes det om økt lese aktivitet for barna i barnehagene. Foreldrene benytter seg samtidig av bibliotekets satsning "Tøyveskebiblioteket" og låner med seg bøker hjem fra lett tilgjengelige vesker med bøker som henger til fri benyttelse i barnehagene. Tøyveskebiblioteket fortsetter som et tilbud til foreldrene, og prosjektet "språk er lek" har gått over i en ny fase.

Høsten 2025 starter etterutdanning for språk- og leseveiledere i Gjøvikregionen. Søndre Land deltar i første gruppe. Dette er i regi av det regionale kompetanseløftet, og innholdet i etterutdanningen er utviklet i et samarbeid mellom en regional arbeidsgruppe og Universitetet i Innlandet. Etterutdanning er toårig, og består av både regionale og lokale nettverkssamlinger. Vår lokale gruppe ledes av rådgiver innen TIF og det er deltakere fra barnehage, skole og voksenopplæring.

Helsesykepleiertjenesten.

Helsesykepleiertjenesten har en sentral plass i arbeidet med tidlig innsats gjennom helsestasjons - og skolehelsetjenesten, helsestasjon for ungdom og jordmortjenesten. Tilskuddsordning gjennom Helsedirektoratet har muliggjort en styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten de siste tre årene. Med tanke på det store behovet, spesielt innenfor skolehelsetjenesten, er dette en nødvendig styrking for å kunne gi barn og unge den hjelp og støtte som er etterspurt. Tverrfaglig samarbeid med skolen er en prioritert oppgave. Skolehelsetjenesten deltar i «Trygg Oppvekst» sammen med lærerne. Helsesykepleier er fast deltaker i tverrfaglig drøftingsteam, og avdelingen har hatt en sentral rolle i utviklingen av Helhetlig handlingsforløp for tidlig innsats. Systemutvikling for å komme i posisjon til å hjelpe de som trenger det mest, har vært en prioritert oppgave, og etablering av kommunens Familieteam har vært en del av dette. Familieteamet er et lavterskeltilbud til familier med barn og ungdom i alderen 0 – 18 år, og ved 2 tertial melder teamet om høy aktivitet.

Tjenesten har over tid vært presset på kapasitet og har hatt utfordringer med å rekruttere helsesykepleiere med godkjent utdanning. Gledelig kan det ved 2. tertial meldes om at jordmorstillingen nå er besatt etter lengre tid med vakanse.

Gjøvik og Land Barnevernstjeneste

Status mottak og vakt: Totalt antall mottatte meldinger for perioden er 506. Sammenlignet med samme periode 2024 er det totalt en økning på ca. 8 %. Økningen per kommune er som følger:

- Gjøvik + 4 %.
- Nordre Land - 6 %
- Søndre Land + 80 %.

Totalt for perioden meldes det om bekymring for fysisk/psykisk vold, høyt konfliktnivå, konflikt mellom foreldre som ikke bor sammen, vold i hjemmet/vitne til vold i nære relasjoner/overgrep i 191 meldinger uavhengig av distrikt. I 179 meldinger er det bekymring for foreldres psykiske problem/lidelse og foreldres rusmisbruk.

Status undersøkelse og oppfølging: Det har siden juni 2024 vært fravær i en faglederstilling, det ble konstituert ansatt i perioden fram til januar 2025. Etter nyttår har virksomhetsleder gjort faglederoppgavene, og det er fordelt oppgaver på de to andre faglederne. Dette mens ansettelsesprosessen for fagleder 3, 26.05.25 begynte fagleder 3 i fast stilling.

Status omsorg og ettervern: Antall saker i avdelingen holder seg ganske stabilt gjennom året. De fleste ungdommene som fyller 18 år, ønsker fortsatt kontakt med barnevernstjenesten og takker ja til ettervern. Noe vi ser på som positivt, da mange trenger støtte inn i voksenlivet. 3 kontaktpersoner jobber i hovedsak med ungdom med etterverntiltak.

Ny barnevernslov og nye føringer stiller økt krav til midlertidighet i plasseringer. Det biologiske prinsipp står sterkt og medfører økte krav til samarbeid med biologiske foreldre i tillegg til at samværsomfang øker.

Innføring av nytt fagsystem ser vi påvirker produksjonen i avdelingen, og det er mye som gjenstår før vi gjort alle avklaringer knyttet til hvordan vi benytter fagsystemet. Dette vil være et arbeid som avdelingen vil jobbe med utover høsten. Noen av tallene er derfor ikke nødvendigvis riktige da registrering kan ha blitt noe feil. Det er planlagt gjennomgang av dette.

Sykefraværet i avdelingen ligger for første tertial på 6,3 %. Sammenlignet med første tertial 2024, hvor det samlede fraværet var 17,52 %, har fraværet vært synkende.

Status spesialiserte barnevernstiltak (SBT): Avdelingen består av 9 veiledere, en fagleder og en virksomhetsleder. Avdelingen har i perioden hatt 3 veiledere i permisjon/fravær. Dette er dekket opp delvis med 1,5 stilling innleid vikar. Fra 01.09.25 er en veileder tilbake fra permisjon og en nyansatt starter på. 3 veiledere holder på med opplæring/sertifisering til PMTO.

Avdelingen har deltagere i 4 ulike tverrfaglige team i alle 3 kommuner, henholdsvis drøftingsteam, kompetanseteam, konsultasjonsteam og helhetlig plan for foreldresamarbeid i Gjøvik kommune. SBT jobber i tillegg til å veilede foreldre der barn bor hjemme, med veiledning til foreldre som har mistet omsorgen for sine barn, eller at barna bor utenfor hjemmet etter samtykke. Dette med mål om å sette foreldrene i stand til å få barna tilbakeført. Vi har flere saker der det jobber to veiledere inne samtidig, både der foreldre veiledes hver for seg og der hvor både fosterforeldre og biologiske foreldre til ett barn mottar veiledning. SBT holder kurs for fosterforeldre i gruppe. Dette er noe fosterhjemmene gir god tilbakemelding på og som oppleves nyttig for den jobben de står i som fosterforeldre.

Status flyktningtjenesten

Land flyktningtjeneste har som overordnet målsetting å tilrettelegge for en god integrering i lokalsamfunnet og i storsamfunnet. Flyktingen betraktes som en ressurs, og det arbeides med at bosatte flyktinger skal oppleve tilhørighet og være en aktiv deltaker i samfunnslivet, både i skole- og jobbsammenheng og i fritiden.

Bosettinger i perioden

Fordeling av flyktninger fra mottakene har gått senere enn tidligere år. IMDi forklarer dette med at det har kommet færre flyktninger til landet enn på samme tidspunkt i fjor. Dette har medført at færre har startet opp i introduksjonsprogrammet i vår/- og høsthalvåret enn antatt.

Bosettingstall for begge kommuner pr. 15.09.25:

	Nordre Land	Søndre Land
Vedtak om bosetting for 2025	30 flyktninger	35 flyktninger
Bosatte per 15.09.25	14 flyktninger	16 flyktninger
Rest bosetting for 2025	16 flyktninger	19 flyktninger

Status voksenopplæringen, Sølve

Fra 01.01.14 har det heleide kommunale selskapet Sølve Læring Pluss AS driftet voksenopplæring (FOV) og arbeidsrettet introduksjonsprogrammet på oppdrag for Søndre Land kommune. Fra 01.01.21 har Sølve Læring Pluss også driftet voksenopplæring for Nordre Land kommune, samt avtale om oppgaver innen arbeidsrettet introduksjonsprogram. Søndre Land kommune har vært forsøkskommune på modulbasert opplæring for voksne fra 2017 til våren 2024, og deltakere fra Nordre Land har deltatt i forsøket med modulbaserte opplæringsplaner fra 01.01.21.

Antall elever på voksenopplæringen fordeler seg slik etter skolestart i august:

Modul 1	9 elever
Modul 2	18 elever
Modul 3	18 elever
Grunnskole	12 elever
Intro	34 personer (14 SLK og 20 NLK). Herav 4 ordinære flyktninger og 30 personer med kollektiv beskyttelse (Ukraina)

All opplæring er nå delt opp i moduler, slik at innhold og progresjon kan tilpasses deltakernes forkunnskaper, læringsbehov og tempo. Det gir en mer fleksibel og målrettet læringsprosess.

Introduksjonsprogrammet er et kvalifiseringsprogram for flyktninger mellom 18 og 55 år, og gir en kombinasjon av norskopplæring, samfunnskunnskap og forberedelse til arbeid eller utdanning. Innhold og varighet tilpasses den enkeltes mål, bakgrunn og behov, og kan vare fra 3 måneder til 3 år, avhengig av alder, utdanningsbakgrunn, språkferdigheter og mål.

Antall vedtak etter 2. tertial

Tjeneste	Antall søknader	Antall innvilget	Antall avslått	Kommentar

Opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne	11 SLK: 6 NLK : 5	11 SLK: 6 NLK: 5	0	Integreringsloven § 37-d
Utvidet norskopplæring for personer med kollektiv beskyttelse	9 SLK -6 NLK-3	9 SLK -6 NLK-3	0	Integreringsforskriften § 43 g
Grunnskoleopplæring for voksne	3 SLK: 2 NLK: 1	3 SLK: 2 NLK: 1	0	Opplæringsloven § 18-2

4.4 Kultur, idrett og fritid

Innenfor kulturområdet har det hittil år vært prioritert utvikling av ordinær drift. Det trekkes også frem arbeidet med utredning av Peder Aadnes, som er ferdig og fremmes til politisk behandling i løpet av året. I år har årets kulturmidler blitt tildelt.

I perioden har det vært markering av frigjørings- og veterandagen 8. mai. I år ble det markert for at det var 80 år siden Norge ble frigjort fra tysk okkupasjon. En viktig dag i Søndre Land som ble markert ved et minnearrangement på Haga sammen med nabokommunen Nordre Land.

Det har også vært feiring av Norges nasjonaldag, 17. mai, med fellesprogram for alle skoler og grender i Hov sentrum. Etter felles barnetog i Hov, fortsatte skoler og grender feiringen på sine respektive steder.

Tid for Tømmer ble arrangert 20. og 21. juni med blant annet ungdomsarrangement, musikk, marked med lokalmat og motbakkeløp. Arrangementet fokuserer på sommerstemning, aktiviteter og fellesskap for alle generasjoner.

Biblioteket satte i gang meråpent fra 1. januar, og over 150 personer har signert avtale om bruk av meråpent bibliotek. Det er også i perioden blitt jobbet aktivt med å øke bruken av meråpent samt å legge til rette for å ha gode arrangementer, som bokkvelder, i biblioteket.

Innen ungdomsfeltet er det blitt jobbet med oppstart av Frivilligsentralen for unge.

Kulturskolen legger bak seg et vellykket prosjekt med Hov barne- og ungdomsteater. I kulturskolen jobbes det kontinuerlig med økt rekruttering og innføring av fagplan samt gjennomføring av gode prosjekter og arrangement.

Kultursalen opplever stor interesse fra eksterne artister som ønsker seg hit, og driften er stabil og god med hensyn til kino, øvinger, konserter og forestillinger.

4.5 Natur, miljø og klima

Det overordnede satsningsområdet for kommunalområdet i planperioden er å bidra til at man oppnår ønsket samfunnsutvikling innen økt boattraktivitet, sentrumsutvikling og næringsutvikling, se også kap. for Samfunnsutvikling.

Revidering av kommuneplanens arealdel er prioritert oppgave i perioden fremover. Innspill til planprogrammet har vært på høring og planprogrammet planlegges lagt frem til politisk behandling i 4. kvartal 2025. Hele revideringen av kommuneplanens arealdel er planlagt ferdig i 2027. Hensikten med kommuneplanens arealdel er å fastsette hvordan arealene i kommunen skal brukes i framtiden, og planen er en sentral del av kommunens langsiktige planlegging. Hovedformålene:

1. Styre arealbruken: Arealdelen viser hovedtrekkene i hvordan kommunen ønsker å bruke arealene – for eksempel til boligbygging, næringsutvikling, landbruk, naturvern eller fritidsformål.
2. Skape forutsigbarhet: Den gir både innbyggere, utbyggere og myndigheter forutsigbarhet om hva som er tillatt og ønsket arealbruk i ulike deler av kommunen.
3. Sikre helhetlig utvikling: Arealdelen skal vise sammenhengen mellom samfunnsutvikling og arealbruk, og bidra til en bærekraftig utvikling.
4. Ivaretagelse av nasjonale og regionale interesser: Den skal også sikre at nasjonale mål og retningslinjer for arealbruk blir fulgt, og at viktige hensyn som naturmangfold, klima og kulturminner blir ivaretatt.
5. Grunnlag for videre planlegging og saksbehandling: Arealdelen danner grunnlaget for mer detaljerte reguleringsplaner og for behandling av byggesaker og dispensasjoner.

Av planlagte reguleringsplaner er regulering av næringsområde N1 prioritert og arbeidet pågår. Grunnet redusert kapasitet på plansiden fra sommeren 2025, er ferdigstillelse av reguleringsplan for Kråkvika området satt på vent.

Arbeid med omstilling til et lavutslippssamfunn forsøkes ivaretatt gjennom linjeorganisasjonen og vedtatt klimastrategi.

Den sikkerhetspolitiske situasjonen har endret seg betydelig de siste par årene og dermed trusselbildet. Overordnede myndigheter forventer at kommunen prioriterer beredskapsarbeid ytterligere, herunder arbeid med totalforsvaret. Det søkes samarbeid med andre kommuner i Gjøvikregionen i dette arbeidet.

Innenfor overvannshåndtering og flomsikring har kommunen fått tilsagn om tilskudd på 80 %.

Flomsikringen er nødvendig for å sikre eksisterende bebyggelse i Hov sentrum, samt kunne gjennomføre planlagt utvikling i Hov generelt. Gjennomføring av flomveg C og Mobekken pågår og forventes ferdig i september/oktober, mens for flomveg A pågår det anbudskonkurranse. Flomveg A er forventet ferdig i løpet av vinteren/våren 2026. Når det gjelder flomsikring Hov nord er overordnet flomvurdering for området ovenfor fylkesvegen ferdig. Detaljplanlegging gjenstår, og det pågår en dialog med BaneNor om bruk av deler av Valdresbanen. Tilsagnet setter som krav om at flomsikringsarbeidet er gjennomført innen 1. november 2026, men det er sannsynlig at kommunen må be om forlenget frist.

I tillegg er utbedring av bru i Damvegen gjennomført. Dette var siste planlagte tiltaket etter ekstremværet Hans høsten 2023.

Energieffektivisering gjennomføres innenfor tilgjengelig økonomisk handlingsrom. Det gjelder både innenfor kommunale bygg og vann- og avløpsinfrastruktur. Kommunen har ca. 7,5 % mindre strømforbruk i per 2. tertial 2025 sammenlignet med tilsvarende periode i 2024. Hovedårsaken er mildere vær, men også at det har blitt gjort energieffektiviserende tiltak.

4.6 Kommuneorganisasjonen

Samarbeidsavtale Søndre Land kommune, NAV Søndre Land og NAV Arbeidslivssenter

Samarbeidsavtalen er utgangspunktet for det pågående sykefraværprosjektet som omfatter utvalgte avdelinger i kommunalområdene Tidlig innsats og familie, Opplæring og inkludering og Mestring og velferd. Evaluering etter gjennomføring i 2024 medførte en fortsettelse av prosjektet i 2025 med nye avdelinger innen Mestring og velferd og lokalsamfunn. Siste runde er gjennomført og det skal gjøres en evaluering før det konkluderes med videreføring eller ikke.

Revidering av kommunens arbeidsgiverstrategi

Revidering av arbeidsgiverstrategien er sluttført.

Oppfølging av medarbeiderundersøkelsen

Medarbeiderundersøkelsen ble gjennomført i slutten av 2024. Videre oppfølging vil gjøres i avdelingene i personalmøter, medarbeidersamtaler m.m.

Interkommunalt samarbeid i Gjøvikregionen

Søndre Land kommune har vært en aktiv deltaker i arbeidet med økt interkommunalt samarbeid i Gjøvikregionen. Generelt er kommunedirektøren positiv til mer regionalt samarbeid og det arbeides videre med å identifisere flere mulige samarbeidsområder.

Utredninger knyttet til interkommunalt samarbeid innen felles landbrukskontor er ferdig og sannsynlig utfall er at kun totenkommunene inngår samarbeid. Søndre Land og Gjøvik kommune har valgt å ikke inngå i samarbeidet. Utredning knyttet til interkommunalt samarbeid innen brann og redning er også ferdig. Konklusjonen ble at Søndre Land og Nordre Land kommune utreder videre mulighetene for tettere samarbeid høsten 2025. Avslutningsvis nevnes, at utredning om felles sentralbord i Gjøvikregionen er under utredning og planlegges lagt frem til politisk behandling i 3. tertial.

Vedrørende eksisterende interkommunale samarbeidsområder henvises til statusbeskrivelser under de respektive kommunalområder.

Vedtak

Delegerte vedtak:	Antall søknader	Antall innvilget	Antall avslått	Kommentar
Startlån og tilskudd	20	0	16	Avslag grunnet ikke tilfredsstillende retningslinjene, pluss bostedskommune ikke er Søndre Land.

4.7 Oppfølging av politiske vedtak

Nedenfor redegjøres det kort for status i politiske vedtak som er under oppfølging av administrasjonen. Oversikten er ikke uttømmende, men det er gjort et utvalg av større saker. Når det gjelder status investeringsprosjekter henvises det til eget kapittel for investeringer.

Saksnr	Emne/ tittel	Status
KST 54/21	Interkommunalt samarbeid i Gjøvik - regionen	Status utredninger om interkommunalt samarbeid: - Landbrukskontor er ferdig. Det blir ikke noe interkommunalt samarbeid hvor alle 5 kommuner deltar. - Brann og redning er ferdig. Det blir ikke noe interkommunalt samarbeid, men det utredes videre tettere samarbeid med Nordre Land. - Sentralbord. Utredningen er planlagt ferdig i år.
KST 12/23	Etterbruk av Valdresbanen	Rapport fra forprosjektet ble behandlet i kommunestyret juni 2024. Etterbruk av mindre del av Valdresbanen følges opp gjennom flomsikringsprosjektet. Det er dialog med BaneNor for å komme til en avtale for å benytte Valdresbanen til flomsikringsvoll. I felles formannskapsmøte med Nordre Land kommune 18.juni ble det gitt en oppdatert status og det arbeides videre med en mulighetsstudie.
KST 118/24	Handlings- og økonomiplan 2025 - 2028	Oppfølging av budsjett og handlingsprogram framgår av den ordinære rapporteringen i dette dokumentet. Oppfølging av politiske bestillinger fra budsjettbehandlingen: Utredninger: Utredningene er i slutfase, status er gitt både før sommeren og nå i høst. Dette innlemmes i handlings- og økonomiplan med budsjett 2026-2029. Oppfølging av budsjett: Den faste saken i formannskapet om økonomisk status er videreutviklet ytterligere og er fulgt opp i andre tertial.
KST 9/24	Prinsippvedtak gjennomføring av flomsikring	Følges opp gjennom utarbeidelse og vedtak av reguleringsplaner og konkrete flomveger. Gjennomføring av flomveg Mobekken og flomveg C forventes ferdig september/oktober 2025. Flomveg A pågår det anbudskonkurranse. Flomveg A er forventet ferdig i løpet av vinteren/våren 2026.
KST 07/25	Bosetting av flyktninger	Kommunestyret vedtok bosetting av 35 flyktninger i 2025. Det er etter 2. tertial bosatt 16 flyktninger.

Det henvises for øvrig til beskrivelse av satsningsområder i de respektive kommunalområder og status investeringsprosjekter.

8. Status investeringer og endringer i investeringsbudsjettet

8.1 Status investeringer

STATUS FØR ENDRINGER PR 31.08.2025	Regnskap pr 31.08.2025	Oppr. budsjett 2025	Gjeldende budsjett 2025
Sum investeringer i anleggsmidler	30 320 279	80 360 000	101 624 000
Herav selvkostinvesteringer VAR	3 639 106	4 000 000	9 528 000
Avdrag på videreutlån	2 013 537	600 000	600 000
Videreutlån	3 326 761	10 000 000	10 000 000
Kjøp av aksjer	2 206 664	2 000 000	2 000 000
Avsetning til ubundne investeringsfond	0	2 000 000	2 000 000
SUM INVESTERINGER	37 867 241	94 960 000	116 224 000

Finansiering:

Salg av tomter	0	-500 000	-500 000
Salg av bygninger og anlegg	0	-1 500 000	-1 500 000
Momskompensasjon investeringsregnskap	-4 676 271	-14 000 000	-16 500 000
Refusjon fra stat	0	-33 040 000	-33 040 000
Refusjon fra andre	0	0	0
Bruk av lån	0	-33 120 000	-52 084 000
Bruk av lån til videreutlån	-3 035 093	-10 000 000	-10 000 000
Mottatte avdrag på andre utlån	0	0	0
Mottatte avdrag på videreutlån	-4 585 930	-600 000	-600 000
Bruk av ubundne investeringsfond	0	-2 000 000	-2 000 000
Sum finansiering 	-12 296 294	-94 960 000	-116 224 000

Status framdrift på de største prosjektene

- Flomsikring Hov er de største investeringsprosjektene i 2025 med 64,7 millioner. Prosjektene er i delt i fire forskjellige prosjekter. Alle er benevnt Flomsikring Hov med et tilleggsnavn: Flomveg A, Flomveg C, Mobekken og Nordberg. I tillegg kommer prosjekt Flomsikring Hov, der utgifter blir ført inntil eget underprosjekt er opprettet. Prosjektene er finansiert med 80 % tilskudd fra NVE. Tilsagnsbrevet legger til grunn en samlet investeringskostnad på 143,6 millioner inkl. mva. Status per flomsikringsprosjekt:
  - Mobekken: Prosjektet ferdigstilles høsten 2025. Revidert investeringsramme er på 11 millioner kroner. Gjennomføring av prosjektet har avdekket feilprosjektering av masser. Kommunen har engasjert advokat og tatt opp forholdet med prosjekterende leverandør. Videre pågår det gjennomgang av sluttoppgjør med utførende entreprenør. Inntil de to

nevnte prosesser er avsluttet legges revidert investeringsramme på 11 millioner kroner inkl. mva. til grunn, men med usikkerhet om den er tilstrekkelig.

- Flomveg C: Prosjektet ferdigstilles høsten 2025. Revidert investeringsramme er på 17 millioner kroner inkl. mva. Det legges til grunn at investeringsrammen er tilstrekkelig, men det er en usikkerhet knyttet til naturlige tilleggsarbeider ved krysset CircleK/Hovlandsvegen gjennomføres som en del av flomsikringsarbeidet.
- Flomveg A: Anbudskonkurranse pågår. Forventet oppstart i oktober og ferdig vinteren/våren 2026. Investeringsrammen er på 35 millioner kroner inkl. mva.
- Resten av Hov sentrum nord: Overordnet prosjektering er gjennomført. Dialog med BaneNor pågår knyttet til bruk av deler av Valdresbanen til flomsikringsvoll.
- Velferdsteknologi-investeringer er budsjettet med 2,2 millioner. Regional kontrakt er inngått. Videre prosess er startet, men forsinket, bl.a. grunnet leveringsproblemer fra leverandør.

8.2 Forslag til endringer

		Regnskap pr 31.08.2025	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Forslag endr pr 31.08.25	Forslag til nytt rev. budsjett 2025
16039	Stedsutviklingsprosjekt Hov Sentrum inkl Fladsrudplassen	0	0	506 000	-506 000	0
21045	Infrastruktur næringsarealer til batterifabrukk	58 391	1 788 000	1 788 000	-1 729 000	59 000
22023	Flomsikring Hov	0	0	1 758 000	-1 758 000	0
24012	Flomsikring Hov - Nordberg	164 997	0	0	1 758 000	1 758 000
23014	Gatelys Hov syd/sentrum	0	0	251 000	-251 000	0
25003	LOCUS Kartskjermer	0	300 000	300 000	-300 000	0
25007	Økt datasikkerhet	749 968	0	1 100 000	251 000	1 351 000
23200	Samlepott mindre inv – veg og gatelys	0	0	427 000	-427 000	0
25200	Samlepott veg- og gatelys	57 086	2 500 000	2 500 000	427 000	2 927 000
	Teknisk oppgradering av kommunestyresalen			0	875 000	875 000
25300	Samlepott biler, maskiner, redskap mm	849 000	1 000 000	1 000 000	-100 000	900 000
Totale endringer i investeringer pr 31.08.2025					-1 760 000	

Vesentlige endringer i bevilgningene til investeringer

- Prosjekt 16039. Stedsutviklingsprosjekt Hov Sentrum inkl. Fladsrud. Ikke kapasitet til å gjennomføre noe i 2025. Prosjektet avsluttes.
- Prosjekt 21045, Infrastruktur næringsarealer til batterifabrikk. Rest etter reguleringsarbeid. Skjer ikke mer i dette prosjektet før eventuelle interessenter tar kontakt.
- Budsjetterte midler på prosjekt 22023, Flomsikring Hov foreslås overført til prosjekt 24012, Flomsikring Hov – Nordberg.
- Prosjekt 23014, Gatelys Hov syd/sentrum, ble litt rimeligere enn budsjettert. Resterende midler på kr 251 000 foreslås overført til prosjekt 25007 Økt datasikkerhet i Søndre Land kommune. Det muliggjør at man kan få på plass ny hjemmesideløsning til kommunen, siden dagens hjemmeside ikke tilfredsstiller de nye kravene i ekomloven. Den nye ekomloven trådte i kraft 1. januar 2025. § 3-15 stiller krav til bruk av informasjonskapsler og lignende sporingsteknologier. Bestemmelsen krever at det innhentes et gyldig forhåndssamtykke i tråd med personvernforordningen (GDPR), og at brukeren får tydelig informasjon om hvilke opplysninger som behandles, formålet med behandlingen og hvem som behandler opplysningene.
- Nytt nødnett kommer først rundt 2030. LOCUS holdes i drift inntil dette kommer. Det er derfor ikke behov for denne investeringen nå. Prosjektet reduseres fra kr. 300 000 til kr. 0.
- Det er to samlepotter med samme investeringsformål. Det foreslås å samle disse to prosjektene, slik at det bare er en samlepott for det området. Prosjekt 23200, Samlepott mindre inv – veg og gatelys reduseres med kr. 427 000. Prosjekt 25200, Samlepott veg- og gatelys økes med kr. 427.000.
- I sak 107/25 vedtok Formannskapet å fortsatt benytte kommunestyresalen til kommunestyremøter og festsalen som et flerbruksrom. Kostnaden for oppgradering av tekniske løsninger i kommunestyresalen anslås til kr. 875.000 inkl. mva, innarbeides i 2.tertial rapport 2025 som en investering.
- Det vil bli stående igjen en ubrukt ramme på prosjekt 25300, Samlepott biler, maskiner, redskap mm, som ikke blir brukt. Prosjekt 25300 foreslås redusert med kr. 100 000.

Endringer i finansieringen:

Det er ingen endringer i finansieringen pr 1.tertial 2025

	Oppr. budsjett 2025	Rev. budsjett 2025	Forslag endr pr 2. tertial 2025	Forslag til rev. budsjett 2025
Momskompensasjon investeringer	-14 200 000	-16 500 000	-16 170 000	330 000
Refusjon fra stat	-33 040 000	-33 040 000	-33 040 000	0
Bruk av lån til investeringer anleggsmidler	-33 120 000	-52 084 000	-50 654 000	1 430 000
Totale endringer i finansieringen pr 31.08.2025				-1 760 000